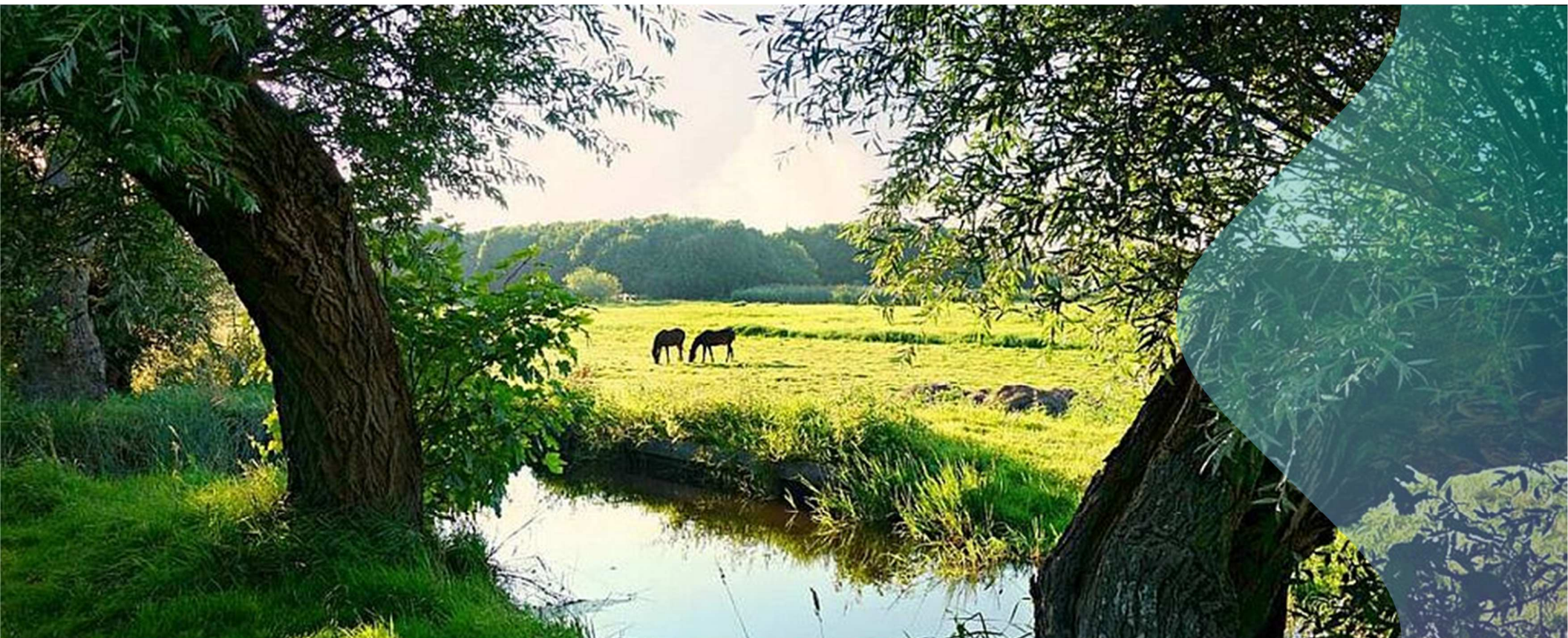

Biodiversiteitsplan gemeente Barneveld

29 september 2021

Voorwoord (Wethouder)

De gemeente Barneveld heeft een prachtige groene uitstraling. In onze negen dorpen en in het uitgestrekte buitengebied. Ook in Barneveld is veel natuur, we liggen direct naast de Veluwe met veel bossen, heide en zandverstuivingen. Daar zijn we heel erg zuinig op.

We merken allemaal dat de natuur steeds meer onder druk staat. Hevige regenbuien en lange periodes van droogte hebben veel invloed op de flora en fauna. Soorten gaan sterk achteruit of sterven zelfs uit. Om ons als gemeente Barneveld handvatten te geven hoe we hiermee om moeten gaan, is dit Beleidsplan Biodiversiteit opgesteld. Een plan dat ons richting geeft, maar ook een plan dat tijd nodig heeft. Want het zal wennen zijn om te ervaren dat bijvoorbeeld niet alles strak gemaaid en gesnoeid wordt.

In dit plan hebben we een balans gezocht tussen hoe de buitenruimte eruit ziet en hoe deze gebruikt wordt. Dit is best een spanningsveld. Ook omdat meerdere vraagstukken om ruimte vragen. Voor bijvoorbeeld wonen, het omvormen van de landbouw en het verduurzamen van onze omgeving. Maar natuurlijk ook ruimte voor de natuur en voor de mens om daarvan te genieten. Want wat is het lekker om in je eigen omgeving te wandelen of te fietsen. En even je gedachten te verzetten.

Dit plan heeft als doel om planten en dieren meer ruimte te geven in de gemeente Barneveld. Vooral omdat het onze gezamenlijke verantwoordelijkheid is om hier goed voor te zorgen. Daarnaast hebben we ook een economisch belang. Bestuiving, de vruchtbaarheid van de bodem of voorkomen van plagen zijn essentieel voor de landbouw. Een aantrekkelijk landschap en gevarieerde natuur

zorgen voor woonplezier, vormen vestigingsfactoren voor bedrijven en zijn van grote waarde voor recreatie en toerisme.

Op veel manieren helpen inwoners, boeren en natuurbeheerorganisaties de natuur al. We hebben jullie als Gemeente Barneveld dan ook hard nodig om samen dit plan goed te kunnen uitvoeren. Of het nou klein is met minder tegels en meer groen in de tuin. Of in het groot met de aanleg en onderhoud van houtwallen, het inzaaien van bloemrijke akkerranden. Kortom, er zijn genoeg mogelijkheden voor meer biodiversiteit in onze gemeente. Laten we samen aan de slag gaan! En zorgen dat ook de volgende generaties kunnen genieten van onze prachtige omgeving.

André van de Burgwal
Wethouder Biodiversiteit
Gemeente Barneveld

Leeswijzer

Hoofdstuk 1, Een biodiversiteitsplan voor Barneveld, schets de biodiversiteit in Barneveld en geeft aan wat het belang ervan is, onder meer als natuurlijk kapitaal. Verder wordt het werken aan biodiversiteit in Barneveld geanalyseerd: de kracht, de uitdagingen, de bedreigingen en de kansen. Ten slotte worden per kern de kwaliteiten op het vlak van natuur en landschap beschreven.

Hoe we kijken naar op biodiversiteit (visie), wat we willen bereiken met dit plan (doel) en hoe te werken aan biodiversiteit (strategie) wordt beschreven in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 3 leest u over het beleid in relatie tot biodiversiteit. Allereerst worden het huidige beleid en de regelgeving die raken aan biodiversiteit op een rij gezet. Dit betreft zowel gemeentelijk beleid als dat van andere overheden en partijen. Vervolgens wordt het toekomstige beleid dat invloed heeft op biodiversiteit uiteengezet.

De biodiversiteit in de verschillende deelgebieden - achtereenvolgens bos- en natuurgebieden, het buitengebied en het stedelijk gebied van Barneveld – wordt in de hoofdstukken 4 t/m 6 behandeld. Elk hoofdstuk begint met een beschrijving van de stand van zaken. Vervolgens wordt aangegeven hoe al wordt gewerkt aan biodiversiteit en wat daarvan wordt gecontinueerd. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een paragraaf waarin wordt beschreven wat we extra gaan doen voor biodiversiteit. Dezelfde opzet wordt gehanteerd in hoofdstuk 7 waarin samenwerking, beheer en monitoring centraal staan. Het beleidsplan Biodiversiteit wordt afgesloten (hoofdstuk 8) met een Uitvoeringsprogramma. Hierin zijn de acties en investeringen die voortkomen uit dit beleidsplan overzichtelijk opgenomen. Veel leesplezier.

Definitie Biodiversiteit: Letterlijk is het de verscheidenheid van het leven.

Naast de verscheidenheid aan soorten verwijst biodiversiteit naar alle verschillende 'ecosystemen': alle levende en niet-levende factoren die samen een geheel vormen. Biodiversiteit omvat ook de genetische variaties binnen soorten.

Lijst met afkortingen

BOA – Buitengewone opsporingsambtenaar
BOR – Afdeling Beheer Openbare Ruimte gemeente Barneveld
RO – Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling gemeente Barneveld
IVN – Instituut Voor Natuur en Milieueducatie
CICES – Common International Classification of Ecosystem Services
EU LIFE – Europese Unie - L'Instrument Financier pour l'Environnement
GNMF – Gelderse Natuur en Milieufederatie
GLK – Gelders Landschap en Kastelen
LTO – Land- en Tuinbouworganisatie
NM – Natuurmonumenten
NBI – Nota Bovenwijkse Investerings
NERN – Netherlands Ecological Research Network
OFP – Ontwikkelingsfonds Platteland
PB – Plaatselijk belang
PBL – Planbureau voor de leefomgeving
RRvG – Regels Ruimte voor Gelderland
SBB – Staatsbosbeheer
SLG – Stichting Landschapsbeheer Gelderland
TBO – Terrein beheerende organisatie
WUR – Wageningen University & Research Centre
WOZ - Waardering Onroerende Zaken

Inhoud

Voorwoord (Wethouder)	1	4.3 Wat gaan we extra doen	27
Leeswijzer	3	5 Biodiversiteit in het buitengebied	28
1 Een biodiversiteitsplan voor Barneveld	5	5.1 De stand van zaken	28
1.1 Barneveld rijk aan biodiversiteit	5	5.1.1 Blauwe aders door de gemeente	29
1.2 Waarom werken aan meer biodiversiteit	5	5.2 Wat doen we al en gaan we continueren	30
1.3 Werken aan biodiversiteit in Barneveld: een analyse	7	5.3 Wat gaan we extra doen	31
1.4 De opgaven voor het biodiversiteitsplan	11	5.3.1 Inzet van de gemeente	31
De kernen van de gemeente Barneveld	12	5.3.2 Samen met anderen	32
2 Visie, doel en strategie	16	6 Biodiversiteit in het stedelijk gebied	33
2.1 Visie op Biodiversiteit in Barneveld	16	6.1 De stand van zaken	33
2.2 Doel – wat willen we bereiken?	16	6.2 Wat doen we al en gaan we continueren	34
2.3 Strategie – hoe werken aan biodiversiteit?	16	6.3 Wat gaan we extra doen	35
3 Biodiversiteit in beleid	18	7 Samenwerking, beheer en monitoring	38
3.1 Huidig beleid	18	7.1 De stand van zaken	38
3.2 Onze aanpak – Wat gaan wij doen? Integreren biodiversiteit in aanpalend beleid	19	7.2 Wat doen we al en gaan we continueren	38
4 Biodiversiteit in de bos- en natuurgebieden	25	7.3 Wat gaan we als gemeente extra doen?	39
4.1 De stand van zaken	25		
4.2 Wat doen we al en gaan we continueren	26		

1 Een biodiversiteitsplan voor Barneveld

Het is wellicht niet altijd zichtbaar, maar biodiversiteit is van levensbelang. De samenhang tussen water, bodem, planten en dieren vormt de basis voor ons leven. Biodiversiteit kent geen vaste definitie. Het gaat om de verscheidenheid van het leven. Het omvat de diversiteit in soorten, leefgebieden en genetische variatie. Biodiversiteit is daarmee een belangrijke graadmeter voor de gezondheid van de natuur en voor onze omgang daarmee.

1.1 Barneveld rijk aan biodiversiteit

De gemeente Barneveld is rijk aan biodiversiteit. Door de ligging van de gemeente op de flank van de Veluwe hebben we veel verschillende soorten landschappen met ieder zijn eigen kenmerkende planten- en diersoorten. Op het hooggelegen Veluwemassief vinden we uitgestrekte bossen, paarse heidevelden en unieke zandverstuivingen. We delen deze populaire (wandel)bestemming met bijzondere soorten als edelhert, adder, zonnedauw en zwarte specht. Vanaf de flank van de Veluwe lopen enkele bekenstelsels als belangrijke levensaders door de Gelderse Vallei naar het westen. Langs deze meanderende beken zoals de Barneveldse beek vinden we soorten als wielewaal, ringslang en de prachtige metaalblauwe verschijning van zowel ijsvogel als weidebeekjuffer. De Gelderse Vallei is grotendeels in agrarisch gebruik en heeft hierdoor een vrij open, maar relatief kleinschalig karakter. Daar waar landbouwgrond wordt afgewisseld met boerenerven, bosjes, lanen, houtwallen en singels vinden we soorten als ree, das en steenuil. In de Gelderse Vallei liggen ook diverse natuurgebieden die zowel mens als dier graag bezoeken, denk aan de Landgoederen Klein Bylaer, Schaffelaar en De Wolfkamer. Ook in onze dorpen vinden we biodiversiteit. We delen onze huizen, kantoren en andere gebouwen met gierzwaluwen, vleermuizen en

mussen. En in groenstroken en parken, zoals het Oosterbos, vliegen bijen, vlinders en vogels.

Om onze biodiversiteit te behouden en te versterken presenteren we dit beleidsplan biodiversiteit.

Figuur 1 Zicht op de Barneveldse beek, een blauwe ader door de gemeente. Bron: Pim de Kwaadsteniet.

1.2 Waarom werken aan meer biodiversiteit

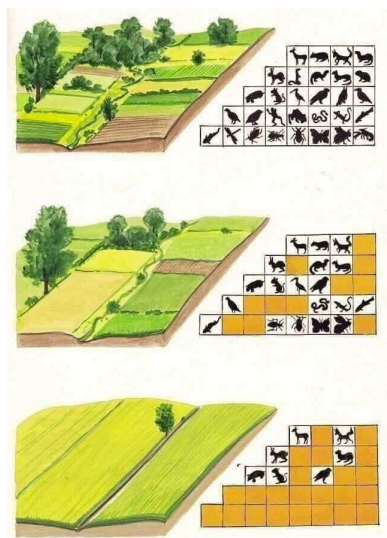
De waarde van biodiversiteit

Natuur, landschap en biodiversiteit zijn van groot belang. De natuur biedt diensten en producten die maatschappelijk als economische waardevol zijn. Daarnaast heeft natuur ook een eigen, intrinsieke waarde: het beschermen en behouden van planten- en diersoorten omdat deze op zichzelf waardevol zijn zonder een functie voor de mens. Nederland erkent het belang van

biodiversiteit en heeft zich in 1992 aangesloten bij het internationale biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro (Verdrag inzake Biologische Diversiteit, in het Engels: Convention on Biological Diversity). Als gemeente voelen we ons verantwoordelijk voor het behouden en versterken van biodiversiteit op ons grondgebied. Vanwege de eigenwaarde van de natuur, maar ook voor een gezonde en fijne leefomgeving en een toekomstbestendige landbouw. Deze staan hoog op onze agenda en biodiversiteit is daarbij cruciaal.

Biodiversiteit vraagt aandacht

Biodiversiteit staat onder grote druk. Oorzaken zijn het verdwijnen van leefgebieden en een toegenomen druk op de resterende gebieden door verstedelijking en intensiever landgebruik. Belangrijke negatieve factoren zijn versnippering, verstoring, verdroging, vermesting, verzuring, vervuiling en de toename van invasieve exoten (een organisme dat van nature niet in Nederland voorkomt en schadelijk is voor onze natuur). Klimaatverandering werkt in veel gevallen als een katalysator die deze negatieve effecten op biodiversiteit versterkt.

Figuur 2 Divers landschap is de basis voor biodiversiteit Bron: Le guide illustré de l'écologie, B. Fischesser et M-F Dupuis-Tate, 1996.

Waarom nu?

De noodzaak om de afname van biodiversiteit te stoppen en natuur en landschap te beschermen wordt maatschappij-breed gevoeld. Enkele voorbeelden zijn het Deltaplan Biodiversiteit (NERN, 2018) en het Manifest voor een Groen Gelderland (GNMF, 2018). Ook in Barneveld komen er vanuit inwoners, politieke partijen en maatschappelijke organisatie steeds meer initiatieven om te werken aan biodiversiteitsherstel. Met dit beleidsplan ondersteunen we deze initiatieven en bepalen we onze koers als gemeente.

Overheidspartijen werken via verschillende plannen en projecten aan biodiversiteit. De provincie Gelderland heeft een Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en een Uitvoeringsprogramma Bomen en Bos opgesteld. Waterschap Vallei en Veluwe werkt aan de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water. Er wordt al lange tijd gewerkt aan meer natuur en biodiversiteit door natuurgebieden te beschermen en ecologische verbindingen te realiseren. Denk aan gebieden die met een Natura 2000-status of het Gelderse Natuurnetwerk. Er is echter meer nodig om de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen. Juist ook buiten de natuurgebieden is een wereld te winnen. Op het lokale niveau kan Barneveld haar steentje (of beter gezegd 'bloempje') bijdragen.

Het natuurlijk kapitaal van Barneveld

Biodiversiteit is de basis voor onze landbouw, onze economie en onze landschappen. Biodiversiteit beschermt ons tegen (te) grote schommelingen in milieu en klimaat. Het draagt bij aan een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving in de gemeente Barneveld. Natuur en biodiversiteit zijn daarom belangrijk in de gemeentelijke visie op bouwen, wonen, recreatie, toerisme, landbouw, groen, klimaat en gezondheid. Biodiversiteit is een rode draad, een verbindend thema voor beleid en uitvoering daarvan.

Biodiversiteit is ons natuurlijke kapitaal. De diensten die de natuur ons (voor een deel gratis) levert worden ook wel ecosysteemdiensten genoemd. Denk hierbij aan bijen die voedselgewassen bestuiven. Er zijn verschillende voorbeelden van waarom nu investeren in biodiversiteit later hoge kosten kan voorkomen. Een nieuwe wijk met veel huizen en weinig groen is op de korte termijn goedkoop en lucratief, maar de maatschappelijke kosten zijn hoog. Het is er minder gezond om in te wonen, de WOZ-waarden blijven achter en op termijn zijn groenmaatregelen nodig om hittestress en wateroverlast aan te pakken. Een ander voorbeeld: klepelen van bermen is op korte termijn goedkoop. Maar deze bermen hogen zich sneller op, waardoor je eerder bermen moet verlagen voor de afvoer van water en doe je dat niet dan slijt asfalt sneller. Een ecologisch beheerde berm vraagt om een kleine investering van elk jaar maaien en maaisel afvoeren, maar bespaart op grootonderhoud en draagt bij aan de bestrijding van eikenprocessierups (die de gemeente jaarlijks veel geld kost). Ook agrariërs investeren in toenemende mate in de biodiversiteit van de bodem door deze met organische stof te voeden en akkerranden in te zaaien. Dat levert hen rente op: minder last van droogte(schade), ziekten en plagen en extra voeding voor de gewassen.

1.3 Werken aan biodiversiteit in Barneveld: een analyse

Het belang van biodiversiteit en de noodzaak om in te grijpen worden breed gedeeld. Om te komen tot de juiste aanpak voor biodiversiteit in Barneveld is een analyse nodig die antwoord geeft op de vraag: waar staan we nu? In deze paragraaf verkennen we onze krachten, uitdagingen, bedreigingen en kansen.

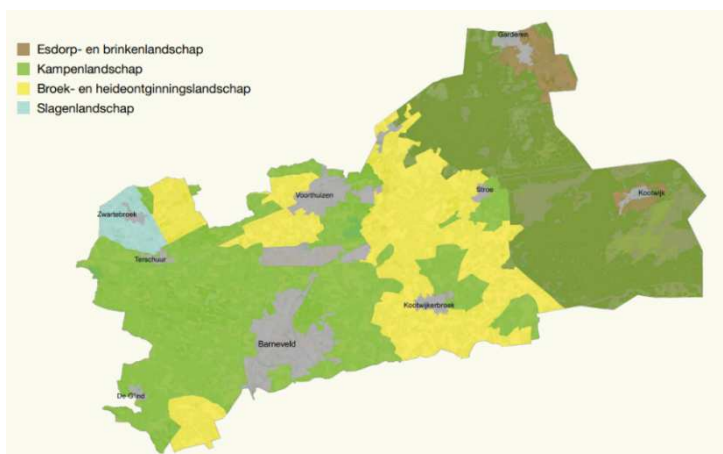
Figuur 3 Schematische weergave van ecosysteemdiensten. Bron: PBL, WUR, CICES 2014.

Onze krachten

Als gemeente beschikken we over eigenschappen die ons een goed uitgangspunt bieden voor het behouden en versterken van biodiversiteit:

- Biodiversiteit in Barneveld heeft een divers karakter. Dit komt grotendeels door de unieke ligging op de stuwwalflank van de Veluwe en in de Gelderse Vallei. Daarbij wordt onze gemeente doorsneden door diverse beken, onze levensaders. We vinden hier een bijzondere *diversiteit aan landschappen* wat een belangrijke drager is voor biodiversiteit in onze gemeente. Van het slagenlandschap bij Zwartbroek met zijn dikke, natte veenbodems tot het esdorpenlandschap bij Kootwijk en Garderen met zijn hoge droge zandgronden. Ieder landschap heeft zijn eigen karakter

en zijn eigen kenmerkende planten- en diersoorten. De landschappen bevatten elementen als droge en natte bossen, droge en natte heidevelden en stuifzanden, kleinschalige agrarisch coulisselandschap, en diverse laaglandbeken. Barneveld heeft ook veel kernen met ieder een sterke eigen identiteit die gekoppeld is aan de landschappen. Zo wordt het karakter van Garderen en Kootwijk bijvoorbeeld grotendeels bepaald door de omringende bossen.

Figuur 4 Landschappen in Barneveld.

- De Barneveldse natuur kent prachtige kenmerkende soorten die ambassadeur zijn voor hun landschap: de steenuil in het agrarisch cultuurlandschap, de weidebeekjuffer en ijsvogel langs de beken, de adder op het Kootwijkerveld, de kleine heivlinder op het Kootwijkerzand, en de gierzwaluw in het stedelijk gebied. Andere kenmerkende soorten zijn oranjepijpe, weidehommel, boommarter en ringslang.

Deze aansprekende (diversiteit aan) soorten zijn vlaggendragers voor biodiversiteit. Investeren in deze soorten betekent investeren in algemene natuurkwaliteit. Werken aan een betere waterkwaliteit en meer oeverbeplanting helpt de weidebeekjuffer, maar ook vele andere insecten, en ook waterplanten, amfibieën en vissen. Werken aan een meer afwisselend agrarisch landschap helpt de steenuil aan een beter leefgebied, maar komt ook ten goede aan andere vogels, en diverse soorten insecten en marterachtigen.

- Barneveld is een gemeente van 'doeners'. Er wonen bij ons relatief veel agrariërs en ondernemers die gewend zijn om de handen uit de mouwen te steken. Het is in Barneveld bijna vanzelfsprekend dat de inwoners mee willen denken en mee willen werken aan hun eigen leefomgeving. Dit gebeurt ook voor natuur en biodiversiteit, bijvoorbeeld via de plaatselijke belangen-verenigingen of lokale (erf)beplantingsprojecten, vrijwillige werkgroepen en SLG-organisaties.
- De gemeente staat er niet alleen voor. Dat is een belangrijke kracht in de omvangrijke opgave voor herstel van biodiversiteit. Er zijn diverse organisaties die werken aan biodiversiteit in onze gemeente. Denk aan de terreinbeherende organisaties, agrarisch natuurverenigingen Collectief Veluwe en Vallei-Horstee, het waterschap, Platform Water Vallei en Eem en de provincie. Maar ook lokale maatschappelijke initiatieven en individuele agrariërs dragen bij. Als gemeente kijken we naar wat wij kunnen betekenen in dit speelveld en onderhouden we contact met deze partijen.

Kenmerk

R001-1277903NGW-V01

Figuur 5 Kenmerkende soorten. V.I.n.r. steenuil, Bron: Herman Hofs, weidebeekjuffer, Bron: Carly Hamoen en adder, Bron: Luc Bruinsma.

Onze uitdagingen

Barneveld kent ook diverse eigenschappen die het werken aan biodiversiteit uitdagend maken:

- Barneveld is een ontwikkelgemeente die al gedurende een lange tijd investeert in economische groei en woningbouw. Investeren in biodiversiteit kan soms vragen om het maken van keuzes: waar zetten we vol in op economische groei en ontwikkeling en waar kiezen we (strategisch) voor behoud en ontwikkeling van biodiversiteit.
- Werken aan biodiversiteit is nog relatief nieuw voor de gemeentelijke organisatie van Barneveld. Het betreft een integrale opgave die moet landen in diverse afdelingen van de gemeentelijke organisatie. Er is aandacht voor de wettelijke taken vanuit de Wet natuurbescherming. Maar vanuit de biodiversiteitsgedachte kan er nog een extra stap gezet worden. Voor de buitenwereld is dat ook een uitdaging. Vroeger hielden we alles 'glad, strak en netjes', nu schakelen we om naar een meer natuurvriendelijker beheer. Dat levert een 'ruiger' beeld op dan veel mensen gewend zijn.

Figuur 6 Coulisselandschap. Bron: Carina Otte

Figuur 7 Intensief beheer is nog de norm bij veel grasvegetaties zoals in wadi's en langs oevertaluds. Bron: Nick Warmelink.

- We hebben als gemeente relatief beperkt inzicht in de (trend in) biodiversiteit in onze gemeente. Hierdoor is het lastiger om koers te bepalen. Door ontwikkelingen in de landbouwsector, woningbouw en infrastructurele werken is het landschap veranderd, waardoor het kleinschalige, biodiverse landschap minder aanwezig is. De bijbehorende flora en fauna staat onder druk. Door landschapsherstelprojecten zoals 'Dorpen in het groen' wordt er gewerkt aan het realiseren van nieuwe landschapselementen.
- De gemeente heeft als organisatie voor het werken aan biodiversiteit een reeks handvatten die in dit plan worden uitgewerkt. Maar zij heeft hiertoe niet alle kaarten zelf in handen. Voor het werken aan biodiversiteit in onze gemeente zijn we voor een deel afhankelijk van anderen. Zo heeft de gemeente weinig eigen grond in bezit en weinig invloed op grondgebruik door derden. Voor het werken aan biodiversiteitsopgaven zijn we daardoor afhankelijk van onze inwoners, ondernemers, andere overheden en (vrijwilligers)organisaties.
- Ook hebben we als gemeente weinig invloed op ontwikkelingen die de gemeentegrens overschrijden. Hiervoor zoeken we samenwerking binnen de regioverbanden zoals Foodvalley.
- Daarnaast zijn de financiële middelen van de gemeente niet oneindig. Hierdoor moeten we kiezen welke maatregelen we als gemeente oppakken en zoeken we naar andere financierings- en samenwerkingsmogelijkheden zoals subsidies.

Bedreigingen

Er zijn diverse externe ontwikkelingen die een bedreiging vormen voor werken aan herstel van biodiversiteit:

- Nederland is een dichtbevolkt land en er zijn veel ruimteclaims, waaronder voor woningbouw, bedrijventerreinen en energielandschappen.
- Voor meer natuur in het agrarisch gebied is natuur-inclusieve of kringlooplandbouw een streefbeeld. Conventionele agrariërs die een omslag willen maken hebben vaak eerst méér grond nodig om te compenseren voor de verminderde opbrengsten. Er zijn echter ook agrariërs die proberen de omslag te maken met dezelfde hoeveelheid grond óf minder door hun bedrijfsvoering aan te passen.
- Grond is schaars en kostbaar. Door de hoge grondprijzen is er druk op de aanwezige gronden in onze gemeente en is het lastig om natuur te ontwikkelen buiten het GNN.
- Natuur en biodiversiteit zijn kwetsbaar. Er vindt verstoring, vervuiling en aantasting plaats. Als gemeente hebben we als medeopdrachtgever van de Omgevingsdienst De Vallei invloed op de bescherming en handhaving. De capaciteit bij de Omgevingsdienst voor het vervullen van deze taken is echter beperkt.
- Er zijn diverse achtergrondprocessen die een negatieve invloed hebben op de staat van onze biodiversiteit. Processen als verdroging, vermessing, versnippering, verstoring, verzuring en de toename van invasieve exoten vormen een bedreiging voor de biodiversiteit in onze gemeente. Al deze problemen vragen om een regionale of soms zelfs nationale aanpak. Als gemeente lossen we deze problemen niet zelfstandig op, maar we kunnen wél gerichte bijdragen leveren.

Kansen

Tot slot zien we ook diverse kansen voor het werken aan biodiversiteit.

- Werken aan biodiversiteit vraagt om een integrale aanpak met verschillende disciplines en meerdere partijen. In de eerste plaats liggen er kansen om biodiversiteit binnen de gemeentelijke organisatie stevig neer te zetten. Zo zijn er veel verschillende beleidsthema's waarin biodiversiteit kan worden meegenomen om zo een brede impact te hebben richting uitvoering. In de op te stellen Omgevingsvisie voor de gemeente Barneveld gaan we dit als gemeente samenbrengen.
- We hebben veel van ons openbaar groen in eigen beheer wat betekent dat we de kansen in het openbaar groen grotendeels in eigen hand hebben. Hierbij is er sterke aandacht voor de toegankelijkheid van groen zodat het beleefd kan worden.
- Buiten de gemeentelijke organisatie liggen er kansen voor een integrale en brede aanpak. Er is een groene maatschappelijke beweging gaande waarin biodiversiteit aandacht wint bij bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Als gemeente kunnen we deze initiatieven faciliteren en het momentum benutten om samen te werken aan biodiversiteit in Barneveld. Vele handen maken immers licht werk.
- Als gemeente beginnen we niet bij nul als het aankomt op werken aan biodiversiteit. Er wordt gewerkt aan de Groene Slinger bij Voorthuizen, de natuurinclusieve wijk Bloemendal, en er zijn geveltuintjes aangelegd in Barneveld Centrum. Jaarlijks worden er akkerranden ingezaaid en weidevogelnesten beschermd. Er zijn al vele aansprekende projecten waarin er (samen) wordt gewerkt aan biodiversiteit. Met deze voorbeelden hopen we iedereen te kunnen enthousiasmeren om samen aan de slag te gaan.
- De gemeente ligt op de flank van de Veluwe, een van de grootste natuurgebieden van Nederland en een groeiende trekpleister. Door meer

in te zetten op mooie landschappen én biodiversiteit buiten de natuurgebieden wordt onze gemeente extra aantrekkelijk en de recreatieve druk gespreid. Het Wandelnetwerk Barneveld dat wordt ontwikkeld voor in het buitengebied draagt hier verder aan bij. Met deze acties ontzien we hiermee de steeds drukker wordende Veluwe en werken we aan een duurzame balans tussen natuur en recreatie. Bovendien draagt dit bij aan het beleven en waarderen van ons gezamenlijke landschap.

- De provincie Gelderland is actief op het gebied van natuur en biodiversiteit. Er zijn diverse ambities en programma's waar we als gemeente bij aan sluiten.

1.4 De opgaven voor het biodiversiteitsplan

Het biodiversiteitsplan heeft de volgende opgaven:

- **Borging** van biodiversiteit in ons beleid en in de uitvoering van plannen en projecten. Er wordt door verschillende gemeentelijke afdelingen en teams gewerkt aan biodiversiteit. Dit plan heeft als doel die werkzaamheden in beeld te brengen, te integreren en te versterken.
- Als gemeente hebben we een **voorbeeldfunctie** én **ondersteunen** we de maatschappelijke beweging op organisatorisch en sociaal vlak (we betrekken sociale partners en organisaties). Het plan laat zien hoe we de verschillende initiatieven ondersteunen.
- Met dit plan geven we aan **hoe we aan de slag willen** met biodiversiteit en hoe we de maatschappelijke groene beweging die gaande is willen versterken.
- Een **verbindend** plan dat laat zien dat iedereen kan bijdragen aan biodiversiteit. Biodiversiteit loopt als rode draad door verschillende ruimtelijke thema's en beleidsvelden voor een toekomstbestendig Barneveld.

- Er wordt in onze gemeente al door verschillende partijen (waaronder gemeente, inwoners, agrariërs, bedrijven en tal maatschappelijke organisaties) op diverse fronten gewerkt aan biodiversiteit. Dit plan geeft **inzicht** in deze inspanningen.
- Het plan richt zich op duurzame initiatieven die haalbaar en binnen afzienbare tijd uitvoerbaar zijn.
- Het plan stelt **kaders** maar levert ook **inspiratie** om de komende jaren samen te werken aan biodiversiteit.

Figuur 8 Groen in (zelf)beheer bij inwoners. Bron: Carina Otte

De kernen van de gemeente Barneveld

De gemeente Barneveld bestaat uit meerdere kernen met allemaal een eigen identiteit. Gemene deler in al deze kernen is dat zij actief bijdragen aan de kwaliteit van hun leefomgeving. In alle kernen zijn plaatselijke belangenverenigingen actief die werken aan het behouden en versterken van deze identiteit door te investeren in hun cultuur, natuur en landschap. Het werken aan biodiversiteit sluit hierop aan. In de dorpsplannen beschrijven de inwoners hun kern en geven zij een toekomstvisie. Hieronder worden de natuur- en landschapsaspecten uit de dorpsplannen voor iedere kern kort weergegeven.

Barneveld

Barneveld is de grootste kern binnen de gemeente en heeft een relatief groot oppervlak aan bebouwing. In de direct omgeving liggen echter nog altijd natuurgebieden als Landgoed Schaffelaar en Het Paradijs. En de Barneveldse beek stroomt dwars door het dorp. Inwoners hebben in een vergroeningsvoorstellen al aangegeven hun versteende centrum te willen omvormen vanuit het oogpunt van zowel klimaatadaptatie, een gezonder en aantrekkelijker woon- en werkklimaat als biodiversiteit. Er zijn hierin diverse groene wensen op papier gezet, waaronder meer solitaire bomen, groene borders en gevels, en groenere pleinen.

Figuur 9 Zicht op landgoed Schaffelaar, op loopafstand van centrum Barneveld. (Bron: Carina Otte.)

De Glind

De Glind is een dorp in een groene en agrarische landelijke omgeving waar ook natuurontwikkeling een plek heeft. De inwoners zien een grote kwaliteit in het groene en kleinschalige karakter van hun bebouwde kom met veel groen, open tuinen, geen hekken, veel open ruimte, smalle wegen en kleinschalige bebouwing.

Het groene, open en kleinschalige karakter van de kern loopt veelal door tot in het buitengebied. Dit karakter en de samenhang tussen kern en buitengebied willen de inwoners behouden.

Figuur 10 Links: elzenbroek nabij De Glind. Bron: Carina Otte. Rechts: bospad bij Garderen. Bron: Carina Otte.

Garderen

Garderen ligt te midden van de uitgestrekte natuur van de Veluwe. De inwoners waarderen het Veluwse landschap bestaand uit bos, eindeloze lanen en uitgestrekte heidevelden. In het dorpsplan wordt aangegeven dat men actief wil werken aan het verhogen van biodiversiteit, het versterken van het groennetwerk en het faciliteren van kleinschalige boerenbedrijven en ecoboeren. Hiermee wordt de identiteit van Garderen versterkt en wordt de toegankelijkheid van natuur vergroot. Enkele concrete opgaven waarmee de inwoners aan de slag willen is onderzoek naar gericht grondwaterbeheer en de mogelijkheden om defensie terreinen te benutten.

Kootwijk

Kootwijk wordt omringd door natuur en de inwoners stellen dat zeer op prijs. Ze willen dat de Veluwe natuur mooier, rijker en diverser wordt. Dat geldt zowel in de dorpskern, het buitengebied, als voor de omliggende grote bos-, heide en stuifzandterreinen van Staatsbosbeheer. Regelmatig hebben de dorpsbewoners contact met SBB als terreinbeherende organisatie over natuur- en landschapsbehoud. Daarbij wordt gesproken over onderwerpen als beleefbaarheid, kwetsbaarheid, natuurrecreatie en beheer.

Figuur 11 Kootwijk. Bron: Dorpsontwikkelingsplan Kootwijk 2018-2028.

Kootwijkerbroek

Kootwijkerbroek heeft een hechte gemeenschap waarin religie, saamhorigheid en (agrarisch) ondernemen belangrijke kenmerken zijn. Het dorp heeft een verzorgde aanblik en dit geldt ook voor het aanwezige groen. De huidige hoeveelheid groen, in de vorm van plantsoenen of bomenrijen, is beperkt. De inwoners van Kootwijkerbroek hebben in hun toekomstvisie aangegeven dat bestaande wijken idealiter groener worden aangekleed en

dat bij nieuwe woning- en bedrijfsontwikkeling bewust aandacht is voor groen om bij te dragen aan de leefbaarheid.

Stroe

Stroe ligt op de overgang van de Veluwe bossen en het agrarisch landschap. De fraaie afwisseling van bos, heide en het agrarisch coulisselandschap wordt als een belangrijke kracht van het dorp beschouwd. In het dorpsplan wordt het belang van de kwaliteit en kwantiteit van openbaar groen, zoals bomen, struiken, plantsoenen en plantenbakken onderschreven. Het versterken van de landschappelijke waarden, rekening houdend met agrarische activiteiten is een belangrijk actiepun. Concreet: het versterken van de zichtbaarheid van de Grote Beek en het stimuleren van de instandhouding en onderhoud van elementen als houtwallen en bosschages in het coulisselandschap. De kern ziet kansen voor het ontwikkelen recreatie en toerisme als Poort van de Veluwe, en wil werken aan acties voor versterking van fiets- en wandelpaden netwerk, stimulering van dagrecreatie en het vergroten van de natuurbeleving.

Figuur 12 Gebouw Zaadeest bij Stroe. Bron: Carina Otte

Voorthuizen

In de dorpsvisie van de Voorthuizenaren is hun dorp nog groener en heeft het een sterke groene verbinding met de Veluwe. De Voorthuizenaren zien dit een 'unique selling point' voor hun kern als Poort naar de Veluwe. Werken aan groen leeft zo sterk dat dit thema uit de visie als eerste wordt opgepakt. Enkele beoogde acties zijn meer groen in de Hoofdstraat, een dorpsstuin en het opknappen van het Moleveen. Er is een werkgroep opgericht die inwoners betreft en ze mee laat denken én doen.

Figuur 13 Wilbrinksbos bij Voorthuizen. Bron: Geldersch Landschap.

Zwartebroek Terschuur

De inwoners van Zwartebroek en Terschuur streven naar leefbare en vitale dorpen waarin het natuurlijke, groene en streekeigen landschappelijke karakter in en om de dorpen belangrijk is om de ruimtelijke kwaliteit en de landelijke uitstraling te behouden. De omgeving wordt gekenmerkt als een oude veenontginning met langgerekte weilanden met elzen en knotwilgen. Enkele speerpunten zijn het behoud en beheer van groen in en om de dorpen en het rekening houden met natuur bij bouwplannen. Ook willen ze in

gesprek met de gemeente over de plannen van komende jaren en vragen om meer budget en aandacht voor natuur en landschap.

Figuur 14 Kleinschalig landschap nabij Zwartebroek. Bron: Nick Warmelink.

2 Visie, doel en strategie

2.1 Visie op Biodiversiteit in Barneveld

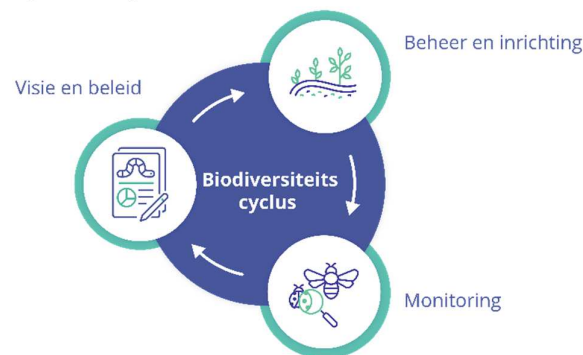
Met dit beleidsplan biodiversiteit dragen we de komende vijf jaar bij aan herstel van biodiversiteit. Onze visie bestaat uit de volgende punten:

- In Barneveld delen we de zorg voor het behoud van leefgebieden van planten dieren vanwege hun intrinsieke waarde.
- In Barneveld maakt biodiversiteit een essentieel onderdeel uit van ons natuurlijk kapitaal. We werken aan biodiversiteit omdat dit noodzakelijk is voor een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving.
- Barneveld werkt aan het behouden en versterken van de grote diversiteit aan landschappen. Deze vormen namelijk de basis voor biodiversiteit en zijn ook belangrijk voor onze identiteit en de beleving van landschappen. Ze zorgen voor een aantrekkelijke woon-, werk- en recreatieve omgeving.
- In Barneveld benutten we kansen voor het werken aan biodiversiteit als die zich voordoen.
- In Barneveld werken we samen aan biodiversiteit. De gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties voelen zich verbonden en dragen samen bij aan herstel van biodiversiteit.

2.2 Doel – wat willen we bereiken?

Het doel van dit biodiversiteitsplan is het behouden en ontwikkelen van biodiversiteit in de gemeente Barneveld. We willen huidige natuurwaarden behouden en verdere achteruitgang zoveel mogelijk voorkomen. Waar mogelijk willen we zoveel mogelijk proberen natuurwaarden versterken. Dit geldt voor zowel voor bos- en natuurgebied, buitengebied en stedelijk gebied. We willen biodiversiteit steviger verankeren in de gemeentelijke organisatie en daarnaast samenwerken met inwoners, bedrijven en maatschappelijke

organisaties. We focussen op praktische uitvoerbaarheid en concrete acties. Daarbij richten we ons op zowel op snelle successen, als op doelen voor de langere termijn.

Figuur 15 Beleidscyclus voor het werken aan biodiversiteit. Bron: TAUW.

2.3 Strategie – hoe werken aan biodiversiteit?

De achteruitgang van biodiversiteit heeft veel oorzaken waarvan een deel buiten onze invloedssfeer liggen. We richten op wat we in onze gemeente kunnen doen:

- Voorbeeldfunctie. Als gemeente nemen we onze verantwoordelijkheid. Dit doen we door aandacht te hebben voor biodiversiteit in beleid, inrichting en beheer. Omdat biodiversiteit binnen veel beleidsthema's een rol speelt, zetten we in op het koppelen van biodiversiteit aan bestaand en nieuw beleid en beheer.
- Eigen areaal benadering: Als gemeente geven we het goede voorbeeld door zelf óók stappen te zetten voor meer biodiversiteit op de gronden die bij ons in beheer of eigendom zijn. Tegelijkertijd stimuleren we anderen om ook bij te dragen.

- Icoonsoorten: we werken met icoonsoorten om biodiversiteit tastbaar te maken. IJsvogel, weidebeekjuffer, oranjetipje, steenuil, boommarter, weidehommel, gierzwaluw en ringslang zijn typische soorten die de kwaliteit van natuur in stedelijke omgeving en ons buitengebied vertegenwoordigen. Deze icoonsoorten spelen een belangrijk rol in communicatie en educatie, maar ook in monitoring.
- Onderdeel van ruimtelijke ontwikkeling. Barneveld is een ontwikkelgemeente die nog niet is uitgegroeid. Ruimtelijke ontwikkelingen hebben een grote invloed op biodiversiteit. Naast de wettelijke toetsingen van plannen en projecten moet biodiversiteit meer een integraal onderdeel worden van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit combineert goed met andere thema's als klimaatadaptatie, circulariteit en een gezonde fijne leefomgeving.
- Inpassen in het beheer. Barneveld beheert het openbaar groen met een eigen beheerteam. Hierdoor kunnen we zelfstandig stappen maken richting ecologisch beheer. Dit vraagt bijvoorbeeld om aanpassingen van onze huidige beheerplannen, bestekken of het inzetten van ander materiaal.
- Opgavegericht werken: Het beleidsplan en bijbehorende uitvoeringsprogramma is voor een looptijd van 5 jaar opgesteld. In het programma wordt een beroep gedaan om meerdere afdelingen binnen de gemeente. Dit vraagt een andere werkwijze dan een regulier project. We gaan opgavegericht werken, waarbij de interne stuurgroep en werkgroep jaarlijks de inzet van het beschikbare budget en capaciteit voor het uitvoeringsprogramma afstemmen om ze efficiënt mogelijk de biodiversiteit te verbeteren.
- Werken aan samenhangend netwerk: We zetten in op een samenhangend netwerk van groen- en waterstructuren dat de kernen,

het buitengebied en de natuurgebieden verbindt; het zogeheten groenblauwe netwerk.

- Communicatie en educatie: De noodzaak voor herstel van biodiversiteit is niet voor iedereen (dagelijks) zichtbaar.. Als gemeente zetten we in op algemene bewustwording rondom biodiversiteit. We gebruiken hiervoor verschillende communicatiemiddelen en kanalen waaronder de Barneveldse Krant en de website Duurzaam Barneveld.
Samenwerken en participatie: Biodiversiteit is voor ons allemaal van belang. Overal liggen kansen en iedereen kan bijdragen. De gemeente nodigt iedereen uit om actief mee te doen en probeert dit waar mogelijk te ondersteunen. In Barneveld is participatie relatief vanzelfsprekend. Inwoners worden betrokken bij het voorbereiden en uitvoeren van gemeentelijke plannen, en ontwikkelen zelf initiatieven. We zijn een gemeente van 'doeners' die graag de handen uit de mouwen steken. Ook voor het thema biodiversiteit is participatie belangrijk en werken we graag met onze inwoners, bedrijven en diverse organisaties. Bestuur en inwoner zijn samen één samenleving en samen verantwoordelijk voor Barneveld.
- Beschermen en handhaving: bescherming en handhaving zijn van belang om huidige en toekomstige natuurwaarden te behouden.
- Monitoring: monitoring geeft ons inzicht in de status van onze natuur en speelt een belangrijke rol in de beleidscyclus. De monitoring van icoonsoorten geeft inzicht in de kwaliteit van onze natuur en de effectiviteit van biodiversiteitsmaatregelen. Monitoring kan ook een belangrijke rol spelen in bescherming en handhaving doordat het een overzicht geeft van te beschermen natuur en de ontwikkelingen daarin. Denk aan monitoring van de oppervlakte aan houtwallen.

3 Biodiversiteit in beleid

3.1 Huidig beleid

De gemeente heeft veel beleid voor haar leefomgeving. We staan voor diverse opgaven die we zoveel mogelijk integraal willen aanpakken. In beleid is er al aandacht voor groen, natuur en landschap. Biodiversiteit is als term relatief nieuw nog niet of beperkt geïntegreerd in veel bestaande beleidsvelden van onze gemeente. Met dit beleidsplan sturen we op het integreren van biodiversiteit in het te ontwikkelen beleid.

Bestaand beleid en regelgeving

- Landschapsontwikkelingsplan (inzicht in landschappelijke kwaliteiten)
- Bouwen aan het landschap op de tussenschaal (inzicht in inrichting buitengebied)
- Structuurvisiekernen Barneveld 2022 (inzicht in groen in kernen)
- Structuurvisie Buitengebied (inzicht in groen in buitengebied)
- Groenstructuurplan (groenstructuren zijn van belang als leefgebied en migratieroute voor plant- en diersoorten)
- Barneveldse Zonneladder (ecologische inpassing energie-ontwikkelingen)
- Plan van Aanpak Klimaatadaptatie (combineren vergroening, klimaatadaptatieve maatregelen en biodiversiteit zoals bijvoorbeeld Klimaatrobuuste groencatalogus)
- Hemelwaterbeleidsplan (Klimaat en water)
- Stedelijk water in beeld (Ecologie en water)
- Lichtbeleidsplan (minder lichtvervuiling)
- Functieveranderingsbeleid Regio Foodvalley 2016 (beleid leegstand agrarische panden)

- Gebiedsvisie functieveranderingswoningen (beleid leegstand agrarische panden)
- Visie Verblijfsrecreatie en Visie Toerisme & Recreatie (beleven landschap)
- Wet natuurbescherming (Wetgeving t.b.v. beschermde flora en fauna, gebieden en houtopstanden)
- Algemene Plaatselijke Verordening (reguleren bomenkap binnen bebouwde kom)

Te ontwikkelen beleid

- Bomenbeleidsplan (bomen vormen een belangrijke basis voor biodiversiteit in met name stedelijk gebied)
- Omgevingsvisie Barneveld (in de omgevingsvisie worden beleidsdoelen voor verschillende thema's, waaronder biodiversiteit, samengebracht)
- Beleid chemievrij beheer

Ook andere partijen hebben beleid voor biodiversiteit. Enkele samenwerkingspartners en samenwerkingsverbanden die een belangrijke rol spelen in het opstellen én het uitvoeren van dit Biodiversiteitsplan zijn (zonder uitputtend te willen zijn):

Organisaties

- Provincie Gelderland:
 - Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit – Strategie voor een Groener Gelderland (2020)
 - Agenda Landschap – Werk mee aan de toekomst van het Gelderse landschap (2018)
 - Ambitiedocument Natuur – Veelzijdige natuur voor iedereen (2017)

- Waterschap Vallei en Veluwe:
 - o Een gezonde leefomgeving – Ruim aandacht voor Biodiversiteit (2020)
 - o Blauwe Omgevingsvisie 2050
- Grote natuurorganisaties:
 - o Staatsbosbeheer (SBB), Geldersch Landschap en Kastelen (GLK), Natuurmonumenten (NM), Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) en hun beleid en beheerplannen
- Landbouworganisaties:
 - o Land- en Tuinbouworganisatie (LTO), agrarische collectieven Veluwe en Vallei-Horstee
- Lokale afdelingen van groene platforms
 - o Instituut voor Natuureducatie (IVN) Barneveld
 - o Groene kerken in Barneveld

Samenwerkingsverbanden

- Regio Foodvalley:
 - o Strategische Agenda 2030 - thema 1: Transitie Landbouw en
 - o vitaal platteland & thema 7: Quality of living
 - o Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen Foodvalley: bouwsteen Leefomgeving
- Regio Amersfoort:
 - o Ontwikkelbeeld regio Amersfoort – programma Groen Groeit Mee
- Regio Arnhem Nijmegen
 - o Verstedelijksstrategie Arhem-Nijmegen

3.2 Onze aanpak – Wat gaan wij doen? Integreren biodiversiteit in aanpalend beleid

Ons beleid voor biodiversiteit is integraal. Er zijn diverse opgaven voor de openbare ruimte. Biodiversiteit moet worden meegenomen in de uitwerking van al deze opgaven willen we tot herstel komen. Een investering in biodiversiteit telt mee als een investering in een klimaatrobuuste, aangename en toekomstbestendige leefomgeving. Denk aan de aanleg van een bloemrijke wadi. In dit hoofdstuk presenteren we bouwstenen waarmee we als gemeente via beleid werken aan biodiversiteit.

Figuur 16 Bloemrijke wadi. Bron: Pim de Kwaadsteniet.

Biodiversiteit onderdeel van omgevingsvisie. Het beleidsplan biodiversiteit zal als programma biodiversiteit worden meegenomen in de toekomstige omgevingsvisie van Barneveld.

De omgevingsvisie voor Barneveld: De gemeente stelt een omgevingsvisie op. Hierin wordt gezocht naar een balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Het thema biodiversiteit wordt een

onderdeel van de omgevingsvisie en dit biodiversiteitsplan is hiervoor de belangrijkste bouwsteen.

Natuurinclusief bouwen als norm: De gemeente werkt aan een Puntensysteem Natuurinclusief bouwen waarin het inpassen van ruimte voor flora en fauna wordt gestimuleerd.

Natuurinclusief bouwen in Barneveld. De gemeente verkent de mogelijkheden voor een puntensysteem voor natuurinclusief bouwen. Zo'n systeem kan helpen om ervoor te zorgen dat natuurwaarden beter worden geïntegreerd in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Dit kan bijvoorbeeld door bouwkundige aanpassingen voor gebouwbewonende dieren (huismussen, vleermuizen, gierzwaluwen), of door een groene inrichting die ook leefgebied kan vormen voor planten en dieren. Natuurinclusief bouwen zorgt ook voor een fijne en gezonde leefomgeving voor de mens.

Vastgoedsbeleidsplan: Er wordt een nieuw vastgoedsbeleidsplan vastgesteld waarin de gemeente regels opstelt voor beheer van vastgoed. De gemeente neemt het belang van biodiversiteit en de mogelijkheden voor natuurinclusief bouwen hierin in mee.

Ruimte in bestemmingsplanregels: Met de huidige bestemmingsplanregels (bibliotheekbestand) is het meestal noodzakelijk om het bestemmingsplan te wijzigen wanneer men natuur wil realiseren op een perceel met een andere bestemming dan natuur of op percelen met specifiek de dubbelbestemming 'waarde openheid en reliëf'. Dit is voor veel inwoners een drempel om biodiverse maatregelen te nemen op hun percelen. We nemen op dat het realiseren van kleinschalige landschapselementen mogelijk wordt voor

percelen, die niet bestemd zijn als natuur, mits deze ondergeschikt zijn aan de hoofdbestemming van het perceel. (Nieuwe ambitie)

Vertaling Groenstructuurplan (GSP): Het vigerende groenstructuurplan uit 2011 legt de nadruk op inrichting en leefbaarheid van de kernen. Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om meer aandacht voor de thema's biodiversiteit en klimaatadaptie. Het groenstructuurplan wordt opgenomen in het uit te werken Groenblauwe Netwerk en zal een link hebben met het toekomstige bomenbeleidsplan.

Omgevingsfonds Regio: De gemeente werkt samen binnen meerdere samenwerkingsverbanden in de regio: Food Valley, Arnhem-Nijmegen en Amersfoort e.o. In deze samenwerkingsverbanden wordt gezamenlijk gewerkt aan diverse ontwikkelingsscenario's op het gebied van landbouw, verstedelijking, infrastructuur, natuur en recreatie. Binnen deze netwerken wordt het inrichten van een omgevingsfonds bekeken, zodat we werken aan een duurzame leefomgeving voor mens en dier. Als gemeente blijven we de ontwikkeling van een regionaal groenfonds volgen.

Ontwikkelingsfonds Platteland: Via het Ontwikkelingsfonds Platteland zijn er de afgelopen tien jaar diverse projecten uitgevoerd in de kleine kernen én het buitengebied. De gemeente wil dit fonds blijvend inzetten voor projecten met betrekking tot natuur, landschap, leefbaarheid, landbouw, plattelandseconomie, cultuurhistorie & archeologie, en milieu & water. Enkele voorbeeldprojecten zijn de ontwikkeling van klompenpaden, de aanleg van faunapassages, het realiseren van erfbeplantingen, landschapselementen en bloemrijke akkerranden, en het project Dorpen in het Groen. Binnen de aanpak Dorpen in het Groen werken dorpsbelangengroepen, bewoners en Stichting Landschapsbeheer Gelderland samen aan een fraai landschap. Via onder andere beplantingsacties worden erven van deelnemers verfraaid met

Kenmerk

R001-1277903NGW-V01

streekeigen beplantingen in de vorm van heggen, fruitbomen, bosjes en singels. De gemeente wil de regeling van het Ontwikkelingsfonds Platteland verbreden zodat het mogelijk is om regulier beheer en onderhoud van landschapselementen mogelijk te maken. (Nieuwe ambitie)

Figuur 17 Aanplant van plantmateriaal op particulier erf via het initiatief Dorpen in het Groen..Bron: Familie Top.

Binnen een groeigemeente als Barneveld vinden frequent ingrepen plaats in het fysieke domein. Veel van deze ingrepen hebben effect op het aanwezige groen. De gemeente wil de regeling van het Ontwikkelingsfonds Platteland verbreden zodat, in samenhang met de mogelijkheden binnen de Nota Bovenwijkse Investerings, kan worden gekeken naar groencompensatie binnen stedelijk- en buitengebied. Het proces rondom groencompensatie wordt nog uitgewerkt. (Nieuwe ambitie)

Figuur 18 Klompenpaden voor recreatie in buitengebied. Bron: Pim de Kwaadsteniet.

Groencompensatie

De Barneveldse Nota Bovenwijkse Investerings is een belangrijk instrument voor het organiseren van groencompensatie. Bij de volgende herziening van deze nota (in 2022) voegen we blauwgroene netwerk aan de projectenlijst, zodat via deze weg kan worden bijgedragen aan de ontwikkeling ervan. Hierdoor kan er een koppeling worden gelegd tussen groencompensatie en het te ontwikkelen Groenblauw Netwerk (Nieuwe ambitie)

Inzet sloopmeters (VAB) in combinatie met natuurontwikkeling: Om ongewenste ontwikkelingen en leegstand van vrijkomende agrarische bebouwing tegen te gaan, is er regionaal functieveranderingsbeleid. Barneveld kent daarop aansluitend ook eigen aanvullend beleid (Gebiedsvisie Functieveranderingswoningen). Voor het slopen van

bebouwing en/of het wijzigen van een functie in het landelijk gebied worden per initiatief de zogeheten sloopmeters gevraagd. Uit de recente evaluatie van het functieveranderingsbeleid is gebleken dat bij initiatiefnemers interesse is voor de inzet van natuurontwikkeling in samenhang met deze sloopmeters. Bij het opstellen van nieuw regionaal functieveranderingsbeleid in 2022 wordt deze optie ingebracht zodat deze optie beschikbaar is voor toekomstige initiatiefnemers. (Nieuwe ambitie).

Tijdelijke Natuur: De gemeente heeft eigen grondbeleid en koopt gronden aan voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. In afwachting van deze toekomstige ontwikkelingen wordt per locatie gekeken of er een tijdelijke gebruikersovereenkomst wordt aangegaan óf dat er wordt ingezet op tijdelijke natuur. Door tijdelijke natuur te (laten) ontwikkelen kunnen plant- en diersoorten tijdelijk gebruik maken van gronden in de periode dat deze nog niet word ingezet voor de toekomstige functie. Door te werken via de gedragscode Tijdelijke Natuur (vooralsnog geldig tot 03-02-2023) is de tijdelijke natuur ook gewoon weer te verwijderen, zelfs als beschermde soorten zich vestigen. Er is geen risico op onverwachte vertraging en extra procedures. Als gemeente stellen we capaciteit en budget beschikbaar voor het werken conform de gedragscode Tijdelijke Natuur en stellen we budget beschikbaar voor eventuele inrichtingsmaatregelen zoals inzaaien met bloemen. (Nieuwe ambitie)

Vitale vakantieparken: Tussen elf gemeenten, SLG en provincie Gelderland is een samenwerkingsverband, waarbinnen wordt gewerkt aan een divers en kwalitatief aanbod aan vakantieparken. Een van de projecten binnen dit programma is Vitale Vakantieparken Natuurlijk. Binnen dit project is in oktober 2020 gestart met een pilot met zes vakantieparken in de gemeente Epe en Heerde. De betrokken eigenaren en medewerkers krijgen een

praktijkcursus aangeboden om hen inzicht en praktische tips te geven voor het verhogen van de biodiversiteit op hun parken. Het samenwerkingsverband gaat zelf beleid opstellen voor het verduurzamen en kwalitatief verbeteren van de vakantieparken. Op basis van dit beleid zal per park, waarvan zestig binnen de gemeente Barneveld, een plan van aanpak worden opgesteld, waarin verduurzaming en het verhogen van de biodiversiteit worden opgenomen. (Nieuwe ambitie)

- A. Er wordt jaarlijks capaciteit beschikbaar gesteld om te adviseren over de uitwerking van de plannen per park.
- B. A + 10% bijdrage per plan voor kosten voor biodiversiteitsmaatregelen

Recreatiezonering Veluwe: Binnen het provinciale project Recreatiezonering Veluwe denken we mee over de balans tussen recreatie en natuur. De Veluwe wordt steeds drukker waardoor de natuur soms wordt verstoord. Samen met terreinbeherende organisaties, Veluwe gemeenten en de provincie werken we via zonering aan een duurzame toekomst voor natuur en recreatie op de Veluwe.

Masterplan onderwijshuisvesting: In 2022 wordt er gestart met een update voor het masterplan onderwijshuisvesting. De ambitie is hierin een nieuw kader vast te stellen, zodat kostenposten voor klimaatadaptatie, waterberging, het vergroenen van schoolpleinen en plaatsen voor voorzieningen ten behoeve van diersoorten kunnen worden opgenomen in het toekomstig bouwbudget.

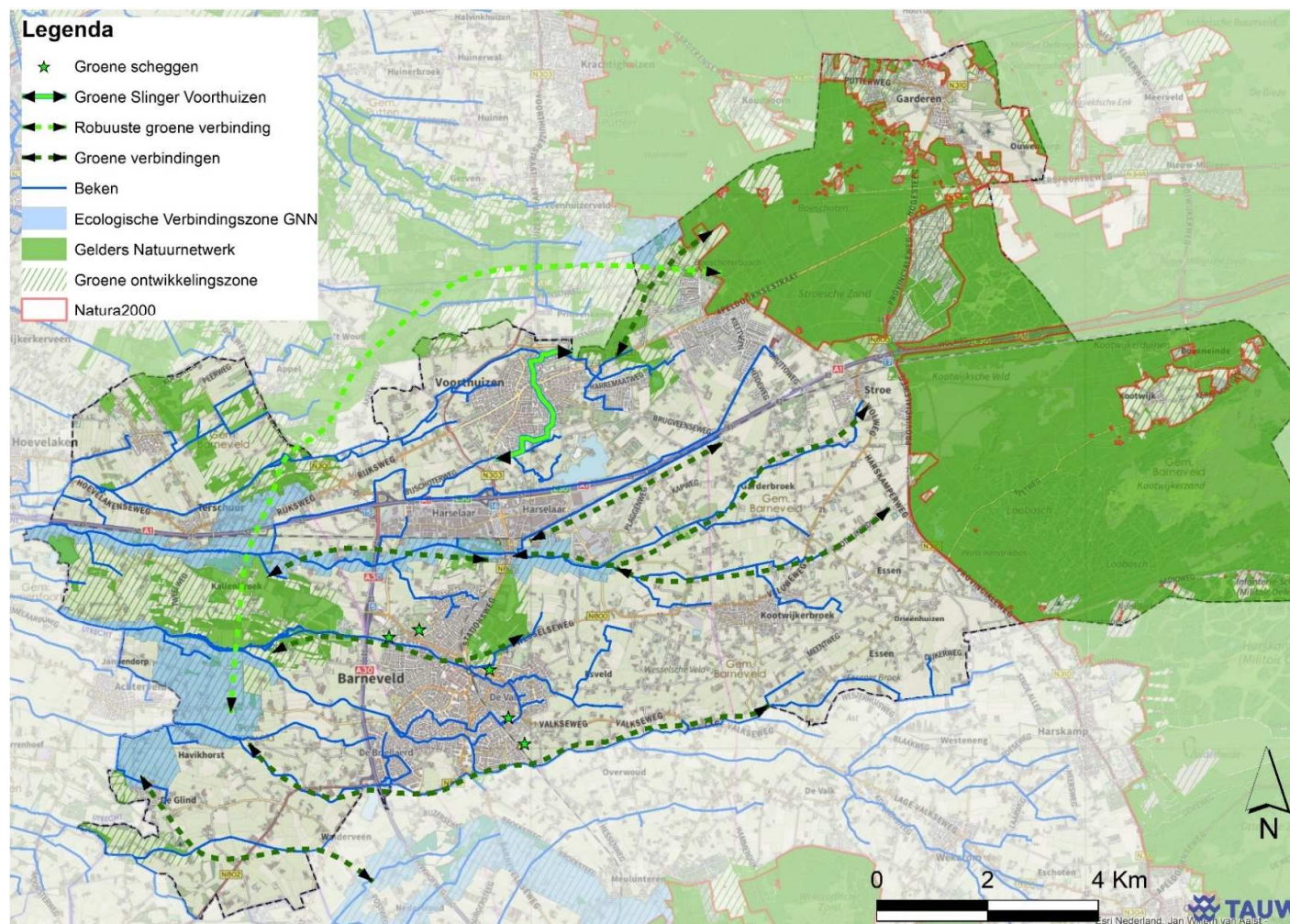
Werken aan een groenblauw netwerk: Biodiversiteit vraagt om samenhang. Als gemeente stellen we een Groenblauw Netwerk op die stedelijk- agrarisch-, en natuurgebied verbindt. Deze structuur vormt een netwerk van

ecologische verbindingzones en stapstenen die de natuurgebieden verbindt en daarmee ondersteund. Ook worden er zo verbindingen gelegd tussen, stedelijk-, agrarisch- en natuurgebieden. Het Groenblauwe Netwerk is daarmee een belangrijk raamwerk voor het bepalen waar gerichte investering in natuur en biodiversiteit kunnen landen. In het vormen van de structuur kijken we ook over de gemeentegrenzen heen en sluiten we aan op regionaalbeleid. Het Groenblauw Netwerk wordt een integrale uitwerking van ons groenstructuurplan, Stedelijk water in beeld, het Gelders Natuurnetwerk Nederland en het gemeentelijk openbaar groen. Een eerste aanzet van het groenblauwe netwerk is hiernaast afgebeeld. (Nieuwe ambitie)

- A. We stellen een integraal (stedelijk- en buitengebied) groenblauw netwerk op
- B. A + budget voor het investeren in biodiverse inrichting van netwerk en ontbrekende schakels

Kenmerk

R001-1277903NGW-V01

Figuur 19 Eerste versie Groenblauw Netwerk bestaand uit belangrijke natuurgebieden en diverse groene en blauwe verbindingen

4 Biodiversiteit in de bos- en natuurgebieden

4.1 De stand van zaken

Barneveld heeft prachtige en diverse natuur- en bosgebieden. De Veluwe (Natura 2000gebied), Landgoed Schaffelaar en Het Paradijs zijn enkele voorbeelden die onderdeel uitmaken van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Deze gebieden hebben ieder een geheel eigen karakter en laten zien hoe afwisselend de natuur binnen onze gemeente is. De diversiteit én kwaliteit van onze natuurgebieden wordt vertegenwoordigd door verschillende kenmerkende soorten die ambassadeur zijn voor hun natuur. Deze soorten zijn een uithangbord voor onze natuur én in veel gevallen een goede graadmeter voor hoe het in onze natuurgebieden gaat. Denk aan soorten als klokjesgentiaan, kamsalamander, levendbarende hagedis, das, edelhert en zwarte specht. Van deze gebieden en soorten willen we ook in de toekomst nog kunnen genieten.

Net als op veel plekken in Nederland staat ook hier de natuur onder druk. Wegen en andere barrières zorgen voor de versnippering van leefgebieden van soorten.

Veel natuurgebieden zoals Landgoed Schaffelaar en het Paradijs liggen geïsoleerd van andere natuurgebieden, waardoor soorten zich niet goed kunnen verspreiden en extra kwetsbaar zijn voor veranderende (milieu)omstandigheden. In veel natuurgebieden treedt verdroging op door veranderend landgebruik in de omgeving en klimaatsverandering. Klimaatverandering leidt tot weersextremen die deze verdrogende effecten versterkt. Veel plant- en diersoorten lijden onder langdurige droogte.

Daarnaast is de bodem uit balans door de uitstoot van stikstofoxiden vanuit industrie, verbrandingsmotoren en ammoniak vanuit de landbouw¹. Mensen komen graag in de natuur. Omdat bepaalde plekken extra populair zijn veroorzaakt dat soms problemen doordat bepaalde soorten gevoelig zijn voor verstoring/betreding.

Natuur- en terreinbeheerders dragen zorg voor het merendeel van de bos- en natuurgebieden. Samen met de provincie werken zij via beheer, inrichting en verwerving aan doelen voor natuur en biodiversiteit. Het waterschap speelt een belangrijke rol in het beheer en onderhoud van wateren en het aanpakken van de verdrogingsproblematiek. De directe invloedssfeer van de gemeente ten aanzien van bos- en natuurgebieden is beperkt. De gemeente beheert enkele kleine stadsbossen. Het contact tussen de gemeente en terreinbeherende organisaties gaat met name over ruimtelijke ontwikkelingen en andere projecten. Over beleid en planvorming wordt de laatste jaren meer gesproken.

Figuur 20 Soorten van bos en natuurgebieden. V.l.n.r. zwarte specht, Bron:James Lidster, klokjesgentiaan (Bron Niels Jeurink) en das, Bron: Arie Hamoen.

¹ Provincie Gelderland, 2020. Provinciale verkenning Gelderse maatregelen stikstof 2020-2025.

Figuur 21 Links: Het Kootwijkerzand, de Sahara van Europa. (Bron: Nick Warmelink.)
Rechts: Verdrogingsgevoelige natuur op landgoed Erica. (Bron: Pim de Kwaadsteniet)

4.2 Wat doen we al en gaan we continueren

Terreinbeherende organisaties: Binnen onze gemeentegrenzen werken diverse terreinbeherende organisaties (TBO's) aan het beheren van bos- en natuurgebieden. De gemeente heeft hier geen directe rol in. De TBO's dragen met hun werk bij aan het behouden en ontwikkelen van biodiversiteit in onze gemeente. 'Zij doen dit via o.a. beheerplannen die zij opstellen vanuit hun eigen visie en/of in het kader van Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland. De uitvoering van deze beheerplannen gebeurt conform het Subsidiestelsel Natuur en Landschap. Bij het werken aan onze bos- en natuurgebieden werken natuurbeheerders samen met Barneveldse inwoners en organisaties. Zij dragen als vrijwilligers al hun steentje bij door te helpen bij beheer, inrichting en monitoring. Op operationeel niveau is er contact tussen de gemeente en de TBO's over herinrichting en dagelijks beheer van terreinen en paden. Ook op het gebied van beleid en planvorming wordt de samenwerking gezocht.

Natuurgebieden in Barneveld

Landgoed Schaffelaar – Geldersch Landschap en Kastelen: Dit landgoed ligt direct tegen de kern Barneveld en is bijzonder populair bij inwoners uit de hele gemeente. Landgoed Schaffelaar bestaat onder meer uit een kasteelachtig huis in neogotische stijl, en een erf waar ontmoeten, beleven en verbinden centraal staat. De natuur bestaat uit prachtig parkbos, vochtige heide en elzenbroekbos. Het gebied herbergt een grote diversiteit aan soorten.

Het Paradijs – Geldersch Landschap en Kastelen: Het Paradijs is de gezamenlijke benaming voor drie landgoederen in de Gelderse Vallei ten westen van Barneveld. Het gebied bestaat uit Landgoed Groot Bylaer, Landgoed Klein Bylaer en Erica Zuid. Door het gebied stromen de Grote- en de Kleine Barneveldse Beek. Het is niet zo verwonderlijk dat dit gebied zo genoemd wordt, want het was (en is) een ongerept stuk natuur. Wandelaars komen reeën, hazen en eekhoortjes tegen, op het heideveld broedden wulpen en fazanten, en er bloeien wilde orchideeën. In de hakhoutbosjes werd de zang van de nachtegaal gehoord. In de loop der jaren is er het één en ander veranderd, maar het gebied is nog steeds een paradijs. Het Waterschap heeft in 2007 een nieuwe stuw aangelegd en de oude meander van de Kleine Barneveldse beek weer in ere hersteld. Deze maatregelen zorgen ervoor de verdroging wordt bestreden en de natuur- en landschapswaarden weer zullen toenemen. Zo heeft de ijsvogel weer gebroed in de steile kant langs de beek. Op de natte heideterreinen vinden we moeraswolfsklauw, bruine snavelbies en klokjesgentiaan te vinden. Verder groeien dopheide, kleine zonnedauw, veenpluis en veenbies hier. (Bron: SLG – Paradijsspad)

De Veluwe – Staatsbosbeheer. De Veluwe is het grootste aaneengesloten bosgebied van Nederland. De bos- en heidegebieden vormen een belangrijke trekpleister voor toerisme en recreatie. De Veluwe als achtertuin is dan ook van onschatbare waarde voor Barneveld. Binnen de gemeente bevindt zich ook het Kootwijkerzand, ookwel de "Sahara van Europa". Dit unieke uitgestrekte stuifzandgebied kent allerlei bijzondere soorten die alleen hier voorkomen.

Gebiedsproces Veenhuizerveld: Samen met de provincie Gelderland, TBO's, buurgemeenten en particuliere landeigenaren werken we ter hoogte van het Veenhuizerveld aan een groene verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug via de Gelderse Vallei. Deze verbinding speelt een belangrijke rol in het ondersteunen en ontwikkelen van natuurwaarden in onze gemeente.

4.3 Wat gaan we extra doen

Versterken basiskwaliteit natuur: Via verschillende initiatieven uit dit plan (waaronder het Groenblauwe Netwerk) werken we aan meer natuur en biodiversiteit in het buitengebied. Hiermee ondersteunen we de natuur in de natuurgebieden en zorgen we voor minder recreatiedruk op natuurgebieden door een aantrekkelijker landschap in het buitengebied en groenere kernen.

5 Biodiversiteit in het buitengebied

5.1 De stand van zaken

Barneveld is van oudsher een agrarische gemeente. De landbouw staat dan ook aan de basis van veel van de kenmerkende landschappen en biodiversiteit van Barneveld. De open en natte weidegebieden vormen habitat voor weidevogels en in het diverse agrarische coulisselandschap vinden we allerhande planten-, insecten- en vogelsoorten. Veel van deze natuur kan niet zonder menselijk gebruik. Het buitengebied kent veel kenmerkende soorten. Zo vinden we op de agrarische erven steen- en kerkuilen, langs de beken vliegt de weidebeekjuffer, en de ree en das profiteren van de beschutting van singels, hagen en bosjes. Stichting Landschapsbeheer Gelderland, de agrarische natuurverenigingen Collectieven Veluwe en Vallei-Horstee en individuele agrariërs werken aan het behoud van de natuur in ons buitengebied. De gemeente kent ook actieve werkgroepen die dit bijzondere landschap koesteren en actief bijdragen aan het behoud ervan.

De biodiversiteit in ons buitengebied staat helaas onder druk van de landbouw, woningbouw en aanleg van infrastructuur. Er zijn in onze gemeente nog wel plekken waar fraaie agrarische landschappen zijn terug te vinden, zoals in Zwartebroek en Het Paradijs, maar de samenhang kalfte af en het oppervlak en de kwaliteit gaan achteruit. Dit komt met name door intensief grond- en landgebruik en schaalvergroting in de landbouw. Hierdoor zijn er veel van de ruige perceelranden en landschapselementen verdwenen. Mede door de inspanningen van Stichting Landschapsbeheer heeft er wel een verbetering plaatsgevonden door de aanleg en het onderhoud van waardevolle landschapselementen. Desondanks is nog steeds sprake van een relatief hoge druk op het milieu door gewasbeschermingsmiddelen en de uitstoot van ammoniak. Door inspanningen in de landbouwsector is de

belasting van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen minder, maar deze is desondanks hoog. Het intensieve landgebruik wordt onder andere afgedwongen door hoge grondprijzen en lage prijzen voor producten. Daarnaast is er in het buitengebied ook sprake van ruimtegebrek door een grote hoeveelheid aan andere ruimteclaims zoals voor duurzame energieopwekking, infrastructuur en woningbouw. Er staat veel druk op de agrarische bedrijven in ons gebied door de maatschappelijke ontwikkelingen in het buitengebied en bijbehorende gronddruk.

Er zijn echter ontwikkelingen gaande in de landbouw en de maatschappij. We staan aan het begin van een transitie naar een natuurinclusieve- of kringlooplandbouw waarin de boer ook wordt beloond voor extensievere productie en een bijdrage aan landschap en biodiversiteit. Dit vraagt om samenwerkingen tussen overheden, agrariërs, bedrijven en consumenten. Als gemeente investeren we via het Ontwikkelingsfonds Platteland en samenwerking binnen Foodvalley (zie H3) in projecten die bijdragen aan landschap, landbouw, natuur recreatie en leefbaarheid.

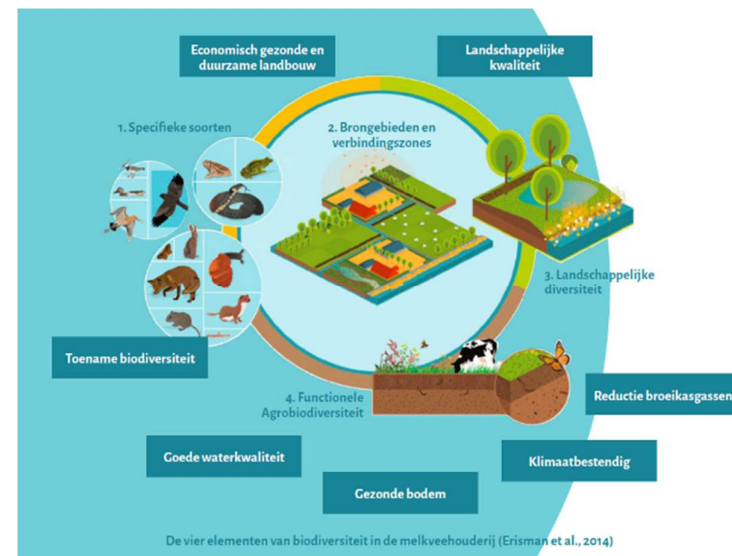
Kenmerk

R001-1277903NGW-V01

Figuur 23 Perspectieven voor kringlooplantbouw en relatie landbouw en stad. Bron: Rebooting the Dutch food system, De Boer & de Olde et al., 2020.

Kader Esvelderbeekzone: Sinds 2014 is de Esvelderbeek opnieuw een kronkelige beek. Het gebied is ecologisch en landschappelijk herstelt waarmee er invulling wordt gegeven aan een natuur- en watercompensatie opgave. Ook is er geïnvesteerd in de ontwikkeling van nieuw landgoed De Wolfskamer, recreatievoorzieningen en een kinderspeelplaats.

Figuur 22 Schematische weergave van de vier elementen van biodiversiteit in relatie tot de landbouw. Bron: Erismann et al., 2014.

5.1.1 Blauwe aders door de gemeente

Het buitengebied is dooraderd met sloten en het bekenstelsel van de Barneveldse Beek, de Ganzebeek (Voorthuizen) en de Modderbeek (rond Achterveld). Deze beeklopen zijn belangrijke dragers voor biodiversiteit en zijn dan ook deels aangewezen als waardevolle wateren onder de Kader Richtlijn Water. Zij lopen als blauwe aders door de gemeente en vormen een belangrijk element voor het werken aan biodiversiteitsherstel. Er zijn diverse hermeanderingenprojecten uitgevoerd waarbij de beken meer ruimte hebben

gekrege om te meanderen. In deze projecten hebben de gemeente en het waterschap samengewerkt, zoals bij de Esvelderbeekzone (zie kader).

Figuur 24 De Esvelderbeek na hermeanderingsproject. Bron:Carina Otte

5.2 Wat doen we al en gaan we continueren

Leernetwerk Toegang tot Grond: De gemeente sluit gebruikersovereenkomsten af voor eigen gronden die in afwachting zijn van ontwikkeling. Veelal gaat het om agrarische percelen waarbij de vorige eigenaar de gronden in bruikleen krijgt. Als gemeente zijn we aangesloten bij het Leernetwerk Toegang tot Grond waarin we de laatste stand van zaken rondom erfpacht en bruikleen volgen.

Hermeandering: Samen met waterschap Vallei en Veluwe heeft de gemeente aan diverse hermeanderingsprojecten gewerkt. Doordat de beken meer mogen meanderen ontstaat ruimte voor natuurlijke processen wat ten goede komt aan veel typische beek flora en fauna. De vertraagde afvoer van water in kronkelende beken is ook vanuit klimaatadaptatie van belang. Een voorbeeld van een hermeanderingsproject is de Esvelderbeekzone. De gemeente blijft samen met het waterschap kansen verkennen en benutten voor meer natuurlijke beken. De Barneveldse beek is één van de beeksystemen waar hier nog volop potentie voor is.

Emissiereductie: Op bedrijfsniveau worden er in de Barneveldse landbouw door agrariërs maatregelen getroffen om de emissie van ammoniak en stikstofoxiden te beperken. Hiermee worden de effecten van verzuring en verzuiging van kwetsbare gebieden in enige mate beperkt.

Biodiversiteit onderdeel van de Zonneladder: De gemeente heeft een Zonneladder opgesteld voor de inpassing van zonneparken op daken en op land voor de opwekking van duurzame energie. Uitgangspunt is dat er met zonneparken wordt gewerkt aan behoud en waar mogelijk versterking van biodiversiteit en landschap. Met behulp van de Zonneladder kunnen initiatieven en ontwerpen hierop worden getoetst.

Landbouwnetwerk Regio Foodvalley: De landbouwsector staat voor een groot of kringlooplandbouw. In het Landbouwnetwerk RegioFoodvalley werken we als gemeente samen met een groot aantal partners om de krachten te bundelen voor concrete stappen naar een betere toekomst van de landbouw in onze regio. Een gezonde bodembioïologie is een belangrijke basis voor natuurinclusieve landbouw. Er worden binnen het Landbouwnetwerk Foodvalley bodemcursussen gegeven waar Barneveldse agrariërs aan mee doen. Als gemeente blijven we richting onze agrariërs communiceren over de mogelijkheid tot deelname aan deze cursus.

Figuur 25 Landbouwnetwerk Regio Foodvalley

5.3 Wat gaan we extra doen

5.3.1 Inzet van de gemeente

Beleid chemievrij beheer: Het gebruik van chemische middelen heeft een negatieve impact op biodiversiteit. De gemeente zet in op chemievrij beheer en maakt dit inzichtelijk in haar beleid. (Nieuwe ambitie)

Handhaven en beschermen biodiversiteit: het houden van toezicht in het buitengebied is belangrijk om biodiversiteit te beschermen. De Omgevingsdienst ondersteunt de gemeenten in de Gelderse vallei bij het verlenen van vergunningen, toezicht handhaving. In de gemeente vinden veel activiteiten plaats wat aandacht vraagt van groene advisering, toezicht en handhaving. Bij de afdeling V&I werkt een groene toezichthouder, die betrokken is bij diverse projecten en maaibestekken.

De gemeente wil meer prioriteit en/of capaciteit voor groene advisering, toezicht en handhaving om toe te kunnen zien op het buitengebied. (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. Aanpassen prioritering handhavingsthema's bij ODDV om groene handhaving hoger op de prioriteitenlijst te krijgen.

Ambitie B. Als gemeente leiden we een groene BOA op.

Ambitie C. 0,5 FTE extra capaciteit bij ODVV voor advisering, toezicht en handhaving (gericht op o.a. behoud bomen en landschapselementen).

Akkerrandenproject: Het akkerrandenproject, dat samen met Collectief Veluwe is georganiseerd, wordt sterk gewaardeerd door agrariërs en inwoners. Dit project wordt tot 2023 ondersteund vanuit het OFP. We willen dit project continueren na 2023. (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. Na 2023 wordt het akkerrandenproject structureel voortgezet.

Ambitie B. A + het ontwikkelen van aanvullende maatregelen zoals bijvoorbeeld keverbanken, bijenheuvelds, insectenmuren en takkenrillen.

Figuur 26 Uitdeeldag Dorpen in het Groen waarop plantmateriaal wordt uitgedeeld en (hier) het planten wordt gedemonstreerd.

Bron: Carina Otte.

Weidevogelproject: Ook buiten de officiële weidevogelgebieden van de provincie bevinden zich broedende weidevogels. Een groep vrijwilligers heeft een weidevogelwerkgroep opgericht en werkt aan nestbescherming samen met en bij aangesloten agrariërs. SLG en gemeente ondersteunen dit initiatief, waarbij de gemeente een bijdrage levert vanuit het OFP. Deze financieringsconstructie loopt eind 2021 af. (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. Als gemeente continueren we de nestvergoeding voor agrariërs en de samenwerking met de vrijwillige weidevogelwerkgroep Barneveld en de SLG.

Ambitie B. A + We leveren een vergoeding voor vrijwilligers per nest.

Ambitie C. B + Samen met gebiedspartners en weidevogelgroep Barneveld stellen we een integraal weidevogelplan op waarin we maatregelen voor leefgebied voor weidevogels uitwerken.

Figuur 27 Weidevogelmonitoring. Bron: Carina Otte.

5.3.2 Samen met anderen

Initiatieven van derden: Als gemeente staan we open voor initiatieven van anderen voor meer biodiversiteit in het agrarisch gebied. Denk aan initiatieven van particulieren en agrariërs rondom agroforestry, voedselbossen, natuurontwikkeling etc. Voor watergerelateerde activiteiten zullen we weer samen optrekken met het waterschap.

Kennis: Via het Landbouwnetwerk Regio Foodvalley waarin we samenwerken aan de toekomst van de agrarische sector in Regio Foodvalley volgen we de kennisontwikkeling op het gebied van natuurinclusieve landbouw. Collectief Veluwe is een partner bij het uitvoeren van nieuwe inzichten in agrarisch natuurbeheer binnen onze gemeente.

Bodem, grond en landbouw. (bron: AARDPEER). Voedzaam en lekker eten begint bij een gezonde bodem. Daar krioelt het van de kleine insecten, wormen, schimmels en bacteriën die de aarde bewerken. Zij zorgen voor de basis van ons voedselsysteem: een rijke vruchtbare grond. Intensieve bewerking met kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen eist hun tol onder de grond én daarboven. Een levende bodem is de basis voor een gezond toekomstbestendig bedrijf. Agrariërs willen zorg dragen voor de grond met het oog op generaties na ons. Eén van de grootste obstakels voor natuurvriendelijke bedrijven is het vinden van betaalbare landbouwgrond. Grond is meer dan economie. We willen naar een nieuwe manier waarop we anders met de bodem omgaan, met ons voedsel en elkaar.

Landschapsprogramma buitengebied: Via het bestaande Landschapsprogramma 2021-2024 worden in het buitengebied diverse projecten uitgevoerd gericht op biodiversiteitsherstel en het behouden en ontwikkelen van landschapselementen. (Nieuwe ambitie)

A. Het bestaande Landschapsprogramma 2021-2024, met meerdere projecten t.a.v. biodiversiteit en landschapselementen, wordt na 2024 voortgezet.

B. A + de aanleg van bijenreservaten en het aanbrengen van voorzieningen als insecten- en bijenhotels.

6 Biodiversiteit in het stedelijk gebied

6.1 De stand van zaken

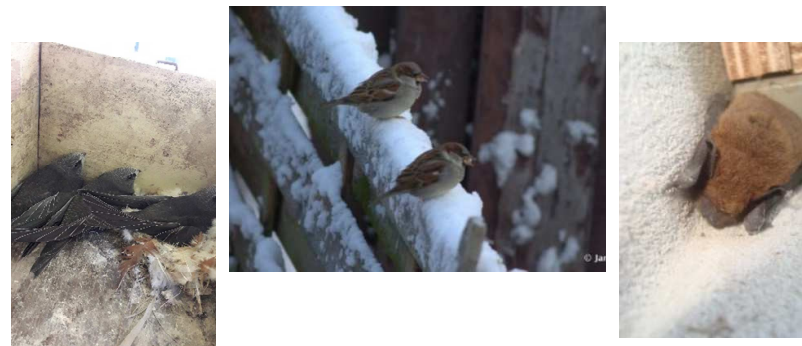
Ook in het stedelijk gebied, onze dorpskernen, is biodiversiteit te vinden. Het aanwezige groen is belangrijk als leefgebied voor diverse plantensoorten en insecten. Denk aan bloeiende bloemen voor vlinders en bijen. Ook vinden we er enkele diersoorten die voor hun verblijfplaatsen afhankelijk zijn van gebouwen, zoals gierzwaluw, huismus en diverse soorten vleermuizen.

De kernen kunnen een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. De samenhang in het stedelijk groen is nog niet door een biodiversiteitsbril benaderd. Natuurvriendelijk beheer van openbaar groen in Barneveld is in ontwikkeling: op veel plekken is intensief beheerd groen de norm. Voor de gemeente treedt in sommige gevallen een dilemma op wat vraagt om keuzes: in- en uitbreiding zorgt voor (economische) ontwikkeling, maar gaat ten kosten van ruimte voor groen. Door het belang van biodiversiteit in dit plan uit te werken leggen we de beleidsmatige basis voor het belang van biodiversiteit in deze discussie. Meer groen en natuur in de stad is niet alleen van belang voor biodiversiteit. Het draagt ook bij aan een meer aangename en gezonde leefomgeving door bijvoorbeeld het beperken van hittestress en wateroverlast, en het bieden van ruimte voor ontspanning en recreatie. Vergroeningsinitiatieven voor klimaatadaptatie en sociale cohesie hebben dan ook een positief effect op biodiversiteit.

Als gemeente werken we met plaatselijke belangenverenigingen en andere initiatiefnemers samen aan openbaar groen en biodiversiteit. We merken dat er een beweging gaande is. Inwoners van gemeente Barneveld hebben interesse in biodiversiteit en maken rondom hun woning steeds meer ruimte voor kruiden, struiken of bomen in de tuin (ontsteden) en nestkasten. Begin

2020 is binnen het Inwonerspanel Barneveld een peiling gehouden over het thema biodiversiteit. Het valt op dat de deelnemers van het Inwonerspanel positief staan tegenover meer aandacht voor biodiversiteit in de openbare ruimte. Meer dan driekwart van het inwonerspanel steunt het voornemen van de gemeente om op gemeentelijke grond natuurvriendelijker te beheren voor bijen en vlinders.

Als gemeente faciliteren we deze groene beweging door samen te werken aan geveltuintjes, nestkasten en ontsteningsmaatregelen. Als gemeente zetten we nog beperkt in op communicatie en educatie op het gebied van biodiversiteit. Wanneer we samen met onze inwoners aan de slag willen met biodiversiteit is het belangrijk om te werken aan onze communicatie(middelen).

Figuur 28 Enkele gebouwbewonende soorten. V.l.n.r. gierzwaluw, Bron Jan van den Heuvel, huismus, Bron:James Lidster en gewone dwergvleermuis, Bron: . Berto van Dam.

6.2 Wat doen we al en gaan we continueren

Natuurinclusief bouwen: Als gemeente zetten we steeds meer in op natuurinclusief bouwen en ontwerpen. Hierbij kan gedacht worden aan groene daken en nestkasten, maar ook natuurinclusief bouwen op wijkniveau. De nieuwbouwwijk Bloemendal is hier een mooi voorbeeld van. Het Inwonerspanel van Barneveld geeft aan het (zeer) belangrijk te vinden dat de gemeente aandacht besteedt aan meer biodiversiteit in nieuwbouw- en renovatieprojecten (maar liefst 93% respondenten). Als gemeente werken we aan een puntensysteem voor natuurinclusief bouwen (Zie Hoofdstuk 3).

Project geveltuintjes: In Barneveld Centrum zijn op initiatief van de plaatselijk belangenvereniging diverse geveltuintjes aangelegd door betrokken winkeleigenaren en plaatselijke hoveniers. Dit initiatief is gesteund met financiering vanuit het project Omgevingsvisie Barneveld Centrum.

Figuur 30 Artist impression nieuwbouwwijk Bloemendal.

Figuur 29 Aanleg van geveltuintjes in Barneveld centrum. Bron: A. Leusink

Bloemendal: een groene duurzame woonwijk. Omgeven door natuur. Gebouwd met aandacht voor behoud van biodiversiteit en landschappelijke structuren (erven, houtwallen historische lijnen, halfopen velden, groene kamers en watergangen). Bloemendal wordt een voorbeeldproject voor toekomstige vergelijkbare projecten

Barneveldse beek door het dorp: De Barneveldse beek is lange tijd overkluisd geweest. Het is de wens van de gemeente om de beek weer zichtbaar door het dorp te laten stromen. Een mooi aanknopingspunt om het belang van beken in de natuurlijke landschappen van Barneveld uit te dragen.

Stedelijk water in beeld: De gemeente en waterschap Vallei en Veluwe laten sinds 2001 iedere zes jaar samen een onderzoek uitvoeren naar de ecologische kwaliteit van een aantal stadswateren en hun oevers. Na het signaleren van knelpunten worden maatregelen opgesteld om te werken aan een gezond, natuurlijk en aantrekkelijk stedelijk watersysteem. Eén van de actuele maatregelen is dat de gemeente gaat kijken naar de mogelijkheden voor meer gefaseerd beheer ten behoeve van biodiversiteit.

Nestkasten bij mitigerende maatregel t.b.v. Wet Natuurbescherming: Er zijn in de gemeente diverse nestkasten geplaatst voor vogels en ook voor vleermuizen (als mitigerende maatregel). Hiermee voorzien we in een deel van het leefgebied van bepaalde vogel- en vleermuissoorten die bijdragen aan het beperken van overlast door plaaginsecten als eikenprocessierupsen en muggen.

Verkennen soortmanagementplan: Wanneer ruimtelijke plannen en projecten beschermde soorten dreigen te schaden is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig. De gemeente verkent samen met de Woningstichting Barneveld de optie voor een soortmanagementplan (SMP) waarmee op gemeentelijk niveau wordt nagedacht over leefgebieden van- en (natuurinclusieve) voorzieningen voor beschermde soorten. Met het SMP kan een gebiedsontheffing kan worden aangevraagd, zodat er makkelijker kan worden voldaan aan de Wet Natuurbescherming. Hiervan kunnen ook bedrijven en particulieren gebruik maken.

Regeling ontstenen tuin: Sinds 2016 is de 'subsidieverordening afkoppelen hemelwater' in werking om bewoners te stimuleren af te koppelen en tuinen te ontstenen. Deze verordening is in inmiddels opgevolgd door een nieuwe, bredere subsidieregeling die meerdere klimaatthema's moet adresseren.

Groene schoolpleinen: Schoolpleinen zijn een belangrijke plek voor natuureducatie en natuurbeleving. Vanuit de gemeente werkt een projectleider aan het enthousiasmeren van scholen voor het vergroenen van schoolpleinen. Bij de nieuwbouw of verbouw van scholen promoot de gemeente bijvoorbeeld het planten van extra bomen en de aanleg van groene daken. Ook worden scholen geholpen met aanvragen voor de provinciale Subsidieregeling voor Groene Schoolpleinen.

6.3 Wat gaan we extra doen

Bomen voor Barneveld: Bomen zijn van groot belang voor biodiversiteit in stedelijk gebied. Ook leveren ze een belangrijke bijdrage aan een aangenaam leefklimaat in bebouwd gebied. Daarom stellen we als gemeente gratis inheemse bomen beschikbaar aan inwoners binnen de bebouwde kom om te planten in de tuin. (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. We delen gratis bomen uit aan inwoners van de kernen (binnen bebouwde kom) en stellen eenmalig circa 500 bomen ter beschikking.

Ambitie B. We delen gratis bomen uit aan de inwoners van de kernen (binnen bebouwde kom) en stellen voor vijf jaar circa 2500 bomen beschikbaar.

Inzet snippergroen voor biodiversiteit: Binnen de gemeente liggen diverse kleine oppervlakten groen in het stedelijk gebied en in het buitengebied, het zogeheten snippergroen. Door aanwonenden wordt soms de vraag gesteld of zij deze mogen kopen. Afhankelijk van de ligging en grootte kunnen deze snippers bijdragen aan het verbeteren van de biodiversiteit en klimaatadaptatie. We gaan samen met onderwijsinstellingen het snippergroen inventariseren en de mogelijke potentie vastleggen op kaart. (Nieuwe ambitie)

Samenwerken aan groen in de stad: Samen met bewoners zetten we in op vergroening in woonwijken in de openbare ruimte en bij mensen thuis. Zo

werken we aan meer biodiversiteit en een meer aangename leefomgeving.
(Nieuwe ambitie)

Ambitie A. Vanuit de gemeente communiceren we via de website Duurzaam Barneveld over de groene initiatieven van derden en houden dit overzicht actueel.

Ambitie B. A + informeren over de mogelijkheden voor boomspiegelbeheer en geveltuintjes in de kernen, inclusief een folder met spelregels en een meldingsverzoek.

Ambitie C. B + de gemeente stelt vergoedingen voor plantjes beschikbaar voor boomspiegelbeheer en geveltuintjes bij inwoners.

Ambitie D. C + we stellen budget beschikbaar voor groene initiatieven van derden die bijdragen aan biodiversiteit.

Biodiversiteit op bedrijventerreinen: We werken mee aan de pilot 'Revitalisering Bedrijventerreinen' van de provincie Gelderland, waarbij de Harselaar als pilotgebied geldt om op basis van een Greenlabel NL onderzoek de kansen en knelpunten ten aanzien van vergroening in beeld te brengen. Dit project loopt tot 2024. We willen het ontwikkelen van groen op bedrijventerreinen in Barneveld verder stimuleren door: (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. We inventariseren elk bedrijventerrein in de gemeente op kansen en knelpunten t.a.v. biodiversiteit met behulp van stageprojecten.

Ambitie B. A + we stellen jaarlijks budget beschikbaar voor beplanting om eigenaren te stimuleren te vergroenen. Hiervoor stellen we een flyer op met spelregels.

Figuur 31 Ook op kleine schaal kunnen particulieren bijdragen aan een netwerk voor biodiversiteit. Bron: Pim de Kwaadsteniet.

Kenmerk

R001-1277903NGW-V01

Figuur 32 Bedrijventerrein Harselaar; biodiversiteit vraagt om aandacht.

Bron: Nick Warmelink.

Groene Kerken: In Barneveld zijn diverse kerken aangesloten bij het initiatief Groene Kerken dat kerken helpt om duurzamer en groener te worden. Samen met één van onze kerken organiseren we een pilot waarin we samen met de kerkgemeenschap een biodiversiteitsplan opstellen voor kerk en omliggend terrein. (Nieuwe ambitie)

Voorzieningen voor bijen en insecten in stedelijk gebied: We stellen budget beschikbaar voor het aanleggen of uitdelen van voorzieningen voor bijen en andere dieren in het stedelijk gebied. Enkele voorbeelden van dit soort voorzieningen zijn bijenhotel en insectenmuren. De voorzieningen en het uitdelen ervan wordt in samenwerking met IVN Barneveld uitgevoerd. (Nieuwe ambitie)

Figuur 33 bijen en insectenhotel bij Landgoed Schaffelaar. Bron: Carina Otte.

7 Samenwerking, beheer en monitoring

7.1 De stand van zaken

Samenwerken is een sleutelbegrip bij het werken aan biodiversiteit. In de voorgaande hoofdstukken is in de paragrafen 'samen met anderen' beschreven hoe de samenwerking bij het werken aan biodiversiteit bij de bos- en natuurgebieden, het agrarische buiten gebied en het stedelijk gebied wordt vormgegeven.

Beheer en onderhoud is een tweede sleutelfactor bij werken aan biodiversiteit. Je kunt goede voorzieningen aanleggen, maar zonder adequaat beheer is de opbrengst aan biodiversiteit doorgaans laag. De voormalige cultuur van 'glad, strak en netjes' is aan het veranderen wat ruimte biedt voor meer ecologisch beheer en onderhoud. Door minder intensief te beheren kan op veel plekken al veel winst worden gehaald in biodiversiteit, tegen soms lagere kosten. Op enkele locaties zijn al pilots gestart voor bloemrijke en insectenrijke bermen.

Monitoring past in de cyclus van beleid, inrichting en beheer en monitoring. Met de resultaten die volgen uit monitoring wordt het beleid waar nodig aangescherpt of aangepast. Hierna worden maatregelen genomen in het te voeren beheer en inrichting. Zo wordt er gewerkt aan (kosten)effectieve maatregelen die gericht zijn op de gemeentelijke doelen met betrekking tot biodiversiteit. Deze manier van werken sluit aan op de Plan-Do-Check-Act methode zoals deze breder in de gemeente wordt gehanteerd. De gemeente voert nog geen monitoring uit op het gebied van biodiversiteit. Ook is er beperkt data over biodiversiteit en de kwaliteit van openbaar groen en natuur. Wel wordt data over verspreidingsgegevens van soorten (verkregen uit wettelijk benodigde onderzoeken) zoveel mogelijk verzameld en aangeleverd aan de Nederlandse Database Flora & Fauna (NDDF). De data

die wel beschikbaar is kan echter beter worden ontsloten. Er zijn diverse andere partijen die natuur en biodiversiteit in onze gemeente monitoren:

- Waterschap Vallei en Veluwe voert zogenaamde Ecoscans uit van stedelijk water en monitort de beeksystemen
- Terreinbeheerders voeren SNL-monitoring in natuurgebieden
- Inwoners van Barneveld: verzamelen data via waarneming.nl, Nationale Tuinvogeltelling en Nationale Bijentelling
- Er zijn diverse natuurwerkgroepen actief voor de bescherming van soorten als kerkuil en steenuil. Deze groepen verzamelen hierbij gegevens over de verspreiding van deze soorten en populatietrends

7.2 Wat doen we al en gaan we continueren

Samenwerking

Op tal van terreinen werkt de gemeenten samen met diverse organisaties en inwoners. In de voorgaande hoofdstukken is dit reeds beschreven in de paragraaf 'samen met anderen'.

Beheer en onderhoud

Bonte berm: We voeren pilots uit onder de noemer De Bonte berm. Hierin is ingezaaid met een bloemrijk zaadmengsel en zijn er bloembollen geplant voor meer bloemen en insecten. Deze bonte bermen worden ecologisch beheerd en de ontwikkeling ervan wordt gemonitord.

Figuur 34 Overjarige stengels zijn overwinteringsplek voor insecten. Bron: Pim de Kwaadsteniet.

Ecologisch bermbeheer: Ecologisch bermbeheer vindt op dit moment met name plaats langs wegen en langs watergangen in stedelijk gebied door minder frequent en gefaseerd te maaien. Dit doen we plaatselijk ook gericht om de eikenprocessierups te bestrijden. Er is recentelijk een nieuw gazonbestek opgesteld waarin het natuurinclusief beheren van bepaalde bermen en gazons tot meer bloemrijkdom zal leiden.

Leernetwerk Ecologisch bermbeheer: Stichting Landschapsbeheer Gelderland organiseert in opdracht van de provincie Gelderland het Leernetwerk Ecologisch bermbeheer. Als gemeente zijn we hierbij aangesloten om op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen en kansen op dit thema.

Beheer invasieve exoten: In de kernen komen Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw voor. Deze soorten overwoekeren snel en vormen een

bedreiging voor biodiversiteit én de mens. De Japanse duizendknoop vormt een risico voor bebouwing en de reuzenberenklauw kan nare wonden veroorzaken. Als gemeente blijven we inzetten op het beheersen en waar mogelijk bestrijden van deze soorten door aangepast beheer.

Monitoring

Verzamelen data beschermde natuurwaarden: Ten behoeve van vergunningsaanvragen voor de Wet natuurbescherming of soortbeschermingsplannen vinden onderzoeken plaats naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten en hun leefgebieden. Waar de gemeente deze onderzoeken laat uitvoeren wordt de data ervan verzameld. Deze data kunnen ook worden opgenomen in de NDFF.

7.3 Wat gaan we als gemeente extra doen?

Samenwerking

Database landschapselementen: Provincie Gelderland is voornemens om een database landschapselementen te ontwikkelen. De gemeente Barneveld wil hierbij aan te haken, mede om ten behoeve van het uitwerken/versterken van het Groenblauwe Netwerk en behoud bestaande houtwallen en andere landschapselementen. Hierbij kunnen ingezetenen waardevolle elementen aandragen (Nieuwe ambitie)

Bos en bomen: De provincie zet met het Uitvoeringsprogramma Bos en Bomen in op meer én gezonder bos in Gelderland en wil dit samen met gemeenten realiseren. Als gemeente hebben we diverse stadsbossen in beheer, zoals het Johannabos, het Pastoriebos en het Oosterbos. In deze bossen werken we lokaal aan biodiversiteit door uitheemse soorten te vervangen door inheemse, en door gelaagdheid aan te brengen. Als gemeente willen we deze inzet opschalen door: (Nieuwe ambitie) Ambitie A. Het revitaliseren van 0,5 hectare aan bos in één of enkele van onze gemeentebossen.

Ambitie B. Het revitaliseren van 2 hectare aan bos in één of enkele van onze gemeentebossen.

Ambitie C. Het revitaliseren van 5 hectare aan bos in één of enkele van onze gemeentebossen.

Groene vrijwilligers: Er zijn een groot aantal groene vrijwilligers actief in onze gemeente. Zij houden zich bijvoorbeeld bezig met het monitoren van steen- en kerkuilen of met het beheer van landschapselementen. Als gemeente hebben we al budget beschikbaar voor het bieden van vergoedingen aan onze vrijwilligers. Om onze vrijwilligers nog beter te kunnen ondersteunen ondernemen we het volgende: (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. We brengen in kaart welke vrijwilligers zich bezig houden met het behoud en verbeteren van de biodiversiteit binnen de gemeente Barneveld en houden een jaarlijkse uitwisselingsavond.

Ambitie B. A + budget voor materialen.

Ambitie C. B + actief groepen opstarten op thema's waar wij als gemeente kansen zien.

Versterken contact met gebiedspartners: Diverse organisaties spelen een belangrijke rol bij het behouden en versterken van onze natuur. Als gemeente willen we de ambities van deze organisaties (Waterschap, Platform Water Vallei en Eem, provincie, NM, SBB, GLK, SLG, LTO, Collectieven Veluwe en Vallei-Horstee, IVN Barneveld) waar mogelijk ondersteunen. We organiseren daarom jaarlijks een afstemmoment met deze gebiedspartners, waardoor we op de hoogte blijven van elkaars plannen en ambities, en we gezamenlijke kansen en opgaven signaleren en oppakken. (Nieuwe ambitie)

Samenwerking met imkers: wilde bijen en honingbijen spelen een belangrijke rol in onze voedselvoorziening. We gaan samen met imkers en

bijenhoudersverenigingen onderzoeken of we gezamenlijk kunnen werken aan het versterken van leefgebied voor (wilde) bijen. (Nieuwe ambitie)

Deltaplan Biodiversiteitsherstel: Vanuit het Deltaplan Biodiversiteitsherstel zetten natuurorganisaties, boeren, burgers, wetenschappers, banken, overheden en bedrijven zich samen in voor biodiversiteitsherstel in Nederland. Als gemeente Barneveld worden we partner van het Deltaplan waarmee we ons committeren aan biodiversiteitsherstel (via acties uit dit biodiversiteitsplan) en actief deelnemen binnen het netwerk van het Deltaplan. (Nieuwe ambitie)

Leernetwerk Natuurinclusief bouwen: Als gemeente gaan we deelnemen aan het Leernetwerk Natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen van provincie Gelderland (Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit) om onze kennis op peil te houden. (Nieuwe ambitie)

Aanbieden praktijkcursussen biodiversiteit: Als gemeente gaan we praktijkcursussen aanbieden aan plaatselijke belangenverenigingen. Op deze manier bieden we handvatten aan inwoners om biodiversiteit in praktijk te ondersteunen en laten we zien hoe ze op hun vierkante meter een bijdrage kunnen leveren. (Nieuwe ambitie)

Versterken contact met plaatselijke belangen: De plaatselijke belangenverenigingen spelen een belangrijke rol in het behouden en ontwikkelen van natuur en biodiversiteit in de verschillende kernen. Gemeente Barneveld gaat werken met gebiedsregisseurs, waarbij elk dorp een vaste regisseur heeft. Op die manier kan de gemeente anticiperen op wat er speelt in de kernen en weten de inwoners de gemeente makkelijk te vinden. Voor afstemming over

biodiversiteit met de plaatselijke belangenverenigingen zal geen regulier overleg worden opgestart, maar worden samengewerkt met de gebiedsregisseurs.

In overleg met de gebiedsregisseur kan er zo nodig een bijeenkomst of afstemming georganiseerd worden.

Informatiepanelen: We plaatsen samen met gebiedspartners informatiepanelen in het stedelijk en buitengebied om investeringen in natuur en biodiversiteit zichtbaar te maken. Hiermee bevorderen we ook de bewustwording van het algemene publiek over het belang van biodiversiteit. We gaan uit van 5 informatiepanelen per jaar. (Nieuwe ambitie)

Communicatie over subsidieregelingen en groene initiatieven van derden: Er zijn diverse subsidieregelingen beschikbaar voor het werken aan natuur en biodiversiteit. Voor individuele burgers, maar ook voor boeren en bedrijven. Zo heeft bijvoorbeeld de provincie Gelderland subsidieregelingen voor het aanplanten van bomen en voor beplanting voor landschapselementen én de aankoop van benodigde grond. Daarnaast ontwikkelen derden doorlopend groene maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan biodiversiteit. Als gemeente attenderen we belangstellenden en groene vrijwilligers op subsidieregelingen en maatschappelijke initiatieven van derden door er over te communiceren op onze website Duurzaam Barneveld. (Nieuwe ambitie)

Website Duurzaam Barneveld: De website "Duurzaam Barneveld" is opgezet om informatie te delen over duurzaamheid in Barneveld. Biodiversiteit is een verbindend thema voor duurzaamheid en krijgt een belangrijke plek op deze website. Via de website wordt actief gecommuniceerd over gemeentelijke

activiteiten voor biodiversiteit en kunnen inwoners ook leren over het belang van biodiversiteit én over hoe zij zelf kunnen bijdragen. Hierbij wordt ook de link gelegd naar de communicatiekalender rondom het thema klimaatadaptatie.(Nieuwe ambitie)

Communicatiekalender Duurzaamheid: Ook via de communicatiekalender Duurzaamheid wil de gemeente over biodiversiteit communiceren. Bijvoorbeeld om te laten zien wat er buiten te beleven is, wat we samen aan moois bereiken, of hoe iedereen op zijn eigen manier mee kan doen.(Nieuwe ambitie)

A. We publiceren één keer per kwartaal over biodiversiteitsonderwerpen op de Communicatiekalender Duurzaamheid

Beheer en onderhoud

Verkenning kansen ecologisch beheer: We gaan kansen verkennen voor ecologisch beheer van onze terreinen (denk aan grootschalige gazons en plantsoen). Het gaat om verschillende typen beheer. Begrazing met een schaapskudde is als mogelijkheid reeds afgevallen gezien de beperkte oppervlakte van onze terreinen. Als gemeente inventariseren we onze terreinen en maken we aan de hand van de aanwezige functies een afweging of ecologisch beheer (gefaseerd, minder intensief, afvoeren vrijkomend materiaal) mogelijk is. (Nieuwe ambitie)

Faunapassages beheer en onderhoud: In Barneveld zijn diverse faunapassages aanwezig en veel hiervan hebben een functie binnen het Groenblauwe netwerk. Hun functioneren hangt samen met adequaat beheer en onderhoud. Er is reeds een beheerplan opgesteld waarin de benodigde beheerinspanning is uitgewerkt. Als gemeente stellen we middelen

beschikbaar om onze faunapassages conform het beheerplan te beheren. (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. Als gemeente gaan we onze faunapassages beheren conform het recentelijk opgestelde beheerplan (inclusief groot onderhoud voor komende 5 jaar).

Ambitie B. A + verbetering van de bestaande faunapassages (bijv. uitbreiden voorzieningen en herstellen rasters en schermen).

Uitbreiden ecologisch beheer: Als gemeente hebben we enkele pilots Bonte Berm opgezet. Ook voeren we in het buitengebied ons beheer plaatselijk gefaseerd uit. We zetten als gemeente de twee bonte berm projecten voort en realiseren langs wateren in stedelijk gebied kruidenrijk grasland. Op dit moment hebben we alleen materiaal om vegetaties te klepelen, waarmee ecologisch maaibeheer (inclusief afvoeren) niet uitvoerbaar is. Het ecologisch beheren van grasvegetaties heeft een flinke potentie voor biodiversiteit in onze gemeente. Om deze potentie te benutten is het noodzakelijk om een maaimachine aan te schaffen waarmee ecologisch maaibeheer mogelijk wordt gemaakt. (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. We schaffen één maaimachine aan waarmee we in stedelijk en/of buitengebied plaatselijk ecologisch maaibeheer (inclusief afvoer maaisel) kunnen uitvoeren.

Ambitie B. We schaffen twee maaimachines aan waarmee we in stedelijk en/of buitengebied op grotere schaal ecologisch maaibeheer (inclusief afvoer maaisel) kunnen uitvoeren.

In kaart brengen netwerk natuurlijke bermen: Er zijn verschillende partijen actief in onze gemeente die werken aan ecologische beheerde bermen. Samen met deze partijen gaan we de locaties van deze bermen in kaart

brengen om zicht te krijgen op mogelijke kansen voor en samenwerkingen in ecologisch beheer. (Nieuwe ambitie)

Biodiverse beplanting: Naast ecologisch beheer van bermen zetten we ook in op algemene diversifiëring van beplanting (met o.a. waardplanten en siergroen) en ecologische inrichting en beheer van wadi's voor meer kruiden, bomen en insecten. Dit wordt uitgevoerd en gefinancierd binnen de toekomstige projecten.

Cursus kleurkeur: De beheermedewerkers van BOR volgen de cursus Kleurkeur voor meer kennis over en draagvlak voor de uitvoering van ecologisch maaibeheer. (Nieuwe ambitie)

Monitoring

Monitoring biodiversiteit: De komende vijf jaar gaan we diverse acties uitvoeren om biodiversiteit in onze gemeente stimuleren. We willen monitoren hoe de biodiversiteit in de gemeente zich ontwikkelt als gevolg van onze inspanningen. Het in beeld brengen van de successen werkt aanstekelijk en levert een verhaal op. Waar de resultaten tegenvallen valt wat te leren; ook dat kan nuttig zijn. Door nu te starten met monitoring kan over vijf jaar worden geëvalueerd wat dit plan heeft opgeleverd aan biodiversiteit, waar extra aandacht nodig is en eventueel aanvullende maatregelen of beleid nodig is. We starten een verkenning naar biodiversiteit als volgt: (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. We voeren op alle eigendommen van de gemeente Barneveld een monitoring (steekproefsgewijs) voor de soorten die door de Wet natuurbescherming worden beschermd. Hierbij maken we gebruik van de al beschikbare onderzoeksdata. De monitoring betreft een wettelijke eis; eens in de drie jaar wordt deze uitgevoerd. Voor de planperiode betreft dit een

nulmeting én een meting drie jaar later. Hiermee houdt de gemeente overzicht waar beschermde soorten voorkomen in Barneveld. Verder monitoren we de acties die zijn vastgelegd in dit plan. We brengen in beeld wat is uitgevoerd, wat is deels uitgevoerd en wat is niet van de grond gekomen? Welke oorzaken hadden de laatste twee categorieën. Ambitie B. A + monitoring van de effecten van ecologisch beheer en onderhoud van bermen en groenvoorzieningen. Dit doen we – op een reeks representatieve plekken - op basis van aanwezige plantensoorten (soortenrijkdom en mate van voorkomen van soorten) en het voorkomen van icoonsoort de weidehommel. Ambitie C. B + aankoop van data van kennisorganisaties als RAVON, EIS, Vlinderstichting over het voorkomen van de icoonsoorten voor Barneveld.

Citizen science: Citizen Science is een opkomende tak van wetenschap waarbij inwoners worden ingezet om tal van zaken (op het vlak van biodiversiteit) in beeld te brengen. Denk aan de nationale tuinvogeltelling, de nationale vlindertelling en de nationale bijentelling. (Nieuwe ambitie)

Ambitie A. We gaan het voorkomen van diverse icoonsoorten (zoals gierzwaluw, oranje-tipje en ijsvogel (zie H3) in beeld brengen met citizen science. Als gemeente begeleiden we deze projecten (onderzoeksopzet en data-analyse).

Ambitie B. A + de uitvoering wordt ondersteund doormiddel van een app en instructie. De ervaringen en resultaten zullen worden gedeeld via gerichte communicatie.

Monitoring exoten: Monitoringsdata ligt aan de basis voor goede afwegingen over het beheersen of bestrijden van groeiplaatsen van invasieve exoten. We gaan samen met gebiedspartners de verspreiding van bepaalde invasieve soorten (Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw) in kaart brengen zodat we vervolgens samen de bestrijding (beter) kunnen organiseren. (Nieuwe ambitie)